

Studii în domeniul drogurilor

Raport de cercetare

Volume 1, Issue 2

**Studiul național în școli privind consumul de
tutun, alcool și droguri ESPAD - 2011**

© 2013 by Agenția Națională Antidrog, pentru prezenta ediție

Studiul național în școli privind consumul de tutun, alcool și droguri ESPAD - 2011

ISSN 2457-2993

ISSN-L 2457-2993

B-dul Unirii nr.37, bloc A 4, parter, sector 3, București, tel : 021.318.44.00 ; fax : 316.67.27, www.ana.gov.ro

Ministerul Afacerilor Interne

Agenția Națională Antidrog

**Studiul național în școli
privind consumul de tutun, alcool și droguri
ESPAD - 2011
RAPORT DE CERCETARE – CONSUM DE DROGURI**

**Supervizare:
Sorin Oprea – Director**

**Coordonator ESPAD România:
Dr. Silvia Florescu**

**Autorii raportului de cercetare:
Bioinginer medical Ruxanda Iliescu (coordonator)
Sociolog Milica Georgescu**

București, 2013

CUPRINS

1. CUVÂNT ÎNAINTE.....	5
2. JUSTIFICAREA ȘI UTILITATEA STUDIULUI.....	6
3. SCOPUL STUDIULUI.....	6
4. OBIECTIVE SPECIFICE.....	7
5. CONSIDERAȚII ETICE.....	7
6. METODOLOGIE ȘI CALITATEA DATELOR.....	7
Eșantionare.....	7
Instrumentul de colectare a datelor.....	8
Validitatea datelor.....	8
Terminologie.....	9
7. REZULTATE.....	10
A. PREVALENȚA CONSUMULUI DE DROGURI ILEGALE ȘI SNPP DE-A LUNGUL VIEȚII.....	10
B. PREVALENȚA CONSUMULUI DE DROGURI ILEGALE ȘI SNPP ÎN ULTIMELE 12LUNI.....	13
C. PREVALENȚA CONSUMULUI DE DROGURI ILEGALE ȘI SNPP ÎN ULTIMELE 30 ILE.....	15
D. VÂRSTA LA DEBUTUL ÎN CONSUM.....	16
E. PERCEPȚIA RISCULUI.....	18
F. MOTIVAȚIA CONSUMULUI.....	19
G. DISPONIBILITATEA DROGURILOR.....	19
H. CARACTERISTICI ALE CONSUMATORILOR DE DROGURI.....	22
Sexul.....	22
Nivelul de educație al părinților.....	22
Situția economică a familiei.....	23
Relaționarea cu familia și prietenii.....	24
Performanțele școlare.....	29
Petrecerea timpului liber.....	30
Stima de sine.....	32
Grupul de egali.....	33
8. TENDINȚE.....	36
LA NIVEL NAȚIONAL.....	36
LA NIVEL EUROPEAN.....	38
Consumul experimental de droguri, pe tipuri de droguri.....	42
Consumul recent de droguri, pe tipuri de droguri.....	44
Consumul actual de droguri, pe tipuri de droguri.....	45
9. CONCLUZII.....	45
10. LISTĂ GRAFICE ȘI TABELE.....	47
11. BIBLIOGRAFIE.....	49

1. CUVÂNT ÎNAINTE

În calitatea sa de coordonator național al luptei antidrog, Agenția Națională Antidrog are misiunea de a colecta, analiza și difuza informații concrete, obiective, de încredere și comparabile privind situația drogurilor în România.

În acest context, cooperarea cu instituții și organizații naționale și internaționale din domeniul drogurilor este esențială pentru activitatea Agenției Naționale Antidrog ca mijloc de îmbunătățire a înțelegerii fenomenului global al drogurilor.

Studiul ESPAD se înscrie în această politică de colaborare instituțională cu partenerii săi: Ministerul Sănătății, prin Școala Națională de Sănătate Publică, Management și Perfecționare în Domeniul Sanitar și Ministerul Educației și Cercetării, prin Inspectoratele Școlare Județene.

Proiectul de față este rezultatul eforturilor diversilor actori care s-au implicat și au lucrat intens în diferite etape ale acestuia: Școala Națională de Sănătate Publică, Management și Perfecționare în Domeniul Sanitar, Observatorul Român de Droguri și Toxicomanie, Centrele Județene de Prevenire, Evaluare și Consiliere Antidrog din cadrul Agenției Naționale Antidrog, Inspectoratele Școlare Județene, directorii, diriginții și profesorii școlilor cuprinse în studiu.

Autorii acestui raport de cercetare prezintă mulțumiri speciale tuturor celor care au contribuit la realizarea studiului ESPAD, oferind timp, facilități și asistența necesară pentru desfășurarea corespunzătoare a anchetelor în școli.

Nu în ultimul rând, aducem mulțumiri elevilor participanți și părinților acestora, care au făcut posibilă această realizare.

Fără îndoială, acest studiu reprezintă o contribuție importantă pentru fundamentarea intervențiilor de răspuns având ca grup țintă populația școlară, precum și focalizarea eforturilor în întărirea factorilor de protecție care intervin în consumul de droguri. De aceea, sperăm ca instituțiile, organizații și alți actori sociali implicați la nivel național și local în lupta antidrog, să utilizeze aceste informații în beneficiul copiilor și tinerilor noștri.

Director Agenția Națională Antidrog

Sorin Oprea

2. JUSTIFICAREA ȘI UTILITATEA STUDIULUI

Proiectul școlar european privind consumul de alcool și alte droguri (European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs, ESPAD) furnizează informația necesară decidenților pentru elaborarea politicilor și strategiilor în domeniu și oferă o bază pentru evaluarea intervențiilor la nivelul populației țintă – elevii de liceu. Este relativ ușor de standardizat, permițând comparații la nivel național în vederea surprinderii evoluției în timp a fenomenului, dar și la nivel internațional.

Avantajele aplicării unor astfel de sondaje în școli constau în:

- cost-eficiență
- eșantionarea este facilă – este un studiu cu reprezentativitate la nivel național cuprinzând elevii de 16 ani din învățământul de zi
- este relativ ușor de condus, se atinge un număr important de respondenți într-un singur cadru, rata de răspuns este mare în rândul elevilor, validitatea este mare, comparativ cu alte sondaje (răspunsuri mai oneste).

3. SCOPUL STUDIULUI

Principalul scop al ESPAD este de a colecta date comparabile privind consumul de substanțe în rândul elevilor europeni cu vârste între 15 și 16 ani, pentru a urmări tendințele de la nivelul țărilor, considerate separat, dar și împreună. Până în prezent, în cadrul proiectului au avut loc cinci valuri de colectare de date. Prima anchetă s-a desfășurat în 26 de țări în 1995, în timp ce colectarea de date din 2011 a fost efectuată în 37 de țări.

La baza proiectului de colaborare au stat echipe de cercetare independente din țările participante. La colectarea de date ESPAD din anul 2011, au luat parte peste 100 000 de elevi din următoarele țări: Albania, Belgia (Flandra), Bosnia și Herțegovina (Republica Srpska), Bulgaria, Croația, Cipru, Republica Cehă, Danemarca, Estonia, Insulele Feroe, Finlanda, Franța, Germania (cinci landuri), Grecia, Ungaria, Islanda, Irlanda, Insula Man, Italia, Letonia, Liechtenstein, Lituania, Malta, Republica Moldova, Monaco, Muntenegru, Norvegia, Polonia, Portugalia, România, Federația Rusă (Moscova), Serbia, Slovacia, Slovenia, Suedia, Ucraina și Regatul Unit.

La nivel național, componenta pentru România a ESPAD, a fost implementată pentru a patra oară în anul 2011, în baza unui parteneriat între Școala Națională de Sănătate Publică, Management și Perfecționare în Domeniul Sanitar (SNSPMPDSB), coordonatorul proiectului și Agenția Națională Antidrog (ANA) care a desfășurat etapa de colectare în teren și de constituire a bazei de date. În realizarea acestui studiu, cele două instituții au beneficiat în faza colectării de date, de contribuția și sprijinul Ministerului Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, prin Inspectoratele școlare județene, directorii școlilor și diriginții claselor selectate.

4. OBIECTIVE SPECIFICE

- cunoașterea prevalenței consumului diferitelor substanțe psihoactive în rândul elevilor de 16 ani
- cunoașterea atitudinilor și percepțiilor elevilor de 16 ani în ceea ce privește consumul de droguri
- delimitarea unor modele de consum în acest segment populațional prin identificarea unor factori de risc care contribuie la apariția unui astfel de comportament.

5. CONSIDERAȚII ETICE

La studiu au participat doar elevii pentru care s-a obținut în scris acordul părinților de a participa la studiu. Chiar și în cazul în care exista acordul părinților, participarea elevilor a fost voluntară. 9% dintre părinți nu le-au dat acordul copiilor lor să participe în studiu, iar 2% dintre elevi au refuzat ei înșiși să participe, România înregistrând astfel cele mai ridicate procente de refuz dintre toate statele ESPAD (media europeană în ceea ce privește dezacordul părinților fiind 1%, procent înregistrat, de asemenea, și în cazul elevilor).

Confidențialitatea a fost garantată pentru toți elevii. Numele elevilor/clasei nu a apărut nici pe chestionare, nici pe plicuri, iar rezultatele studiului se referă la întreaga țară, fără să fie specificată situația dintr-o anumită clasă. Fiecare chestionar completat a fost introdus de către respondent (elev) într-un plic, iar după sigilarea de către elev a plicului, acesta a fost predat operatorului (personal ANA).

Completarea și predarea chestionarelor s-a făcut doar în prezența personalului ANA.

6. METODOLOGIE ȘI CALITATEA DATELOR

Eșantionare

Eșantionul utilizat a fost unul reprezentativ (proportia grupului țintă pentru ESPAD acoperit prin eșantionare fiind în România aproximativ 99%, comparativ cu 93% la nivel european) pentru toate clasele a IX a și a X a din România, stratificat proporțional în funcție de tipul școlii (liceu sau colegiu, grup școlar, școală de arte și meserii), mediul de rezidență (comună, municipiu, oraș) și regiunile țării.

Unitatea de eșantionare a fost clasa, selecția claselor a fost aleatorie, fiind eligibile cele din învățământul de zi, cu predare în limba română.

Au fost excluse:

- clasele de învățământ special (pentru copii cu deficiente senzoriale, mentale, deoarece se considera ca gradul de dificultate al chestionarului nu este adaptat

nevoilor lor)

- clasele cu altă limbă de predare decât româna
- clasele care se aflau în practică sau în alte activități și elevii nu au putut fi convocați în formația de clasă.

Baza de eșantionare a fost reprezentată de un număr de 189732 elevi născuți în anul 1995, volumul eșantionului fiind de 2770 elevi (1279 băieți și 1491 fete), selectați dintr-un eșantion de 149 școli (268 clase a IX a și a X a).

România cu un procent de 79% (77% - băieți și 81% - fete) în ceea ce privește numărul elevilor prezenți în clasele participante raportat la numărul elevilor înscriși, s-a situat sub media europeană a țărilor ESPAD - 86,6% (85,9% - băieți și 87,3% - fete).

Instrumentul de colectare a datelor

Chestionarul este compus dintr-o secțiune centrală (la nivel european, 173 itemi obligatorii și 16 opționali – în România, 173 și 8) în care sunt cuprinse întrebări privind consumul de alcool, tutun, alte droguri, percepția riscurilor asupra consumului acestor substanțe, disponibilitatea lor pe piață, atitudini școlare și parentale, urmată de o secțiune pe module privind autoevaluarea, integrarea socială și întrebări suplimentare privind consumul de canabis, substanțe noi cu proprietăți psihoactive (doar în România) și jocuri de noroc.

Durata medie de completare a chestionarului de către elevii din România a fost de 47 minute (319 itemi), în timp ce media europeană înregistrată în statele ESPAD a fost de 37% (268 itemi), în principal, ca urmare a introducerii modulului suplimentar privind substanțele noi cu proprietăți psihoactive, precum și a modulelor considerate opționale de coordonatorii europeni.

Etapă de colectare a datelor s-a derulat în luna iunie 2011 prin intermediul reprezentanților Centrelor de Evaluare, Prevenire și Consiliere Antidrog și ai Inspectoratelor Școlare Județene.

Validitatea datelor

Relevanța datelor obținute, o condiție necesară privind validitatea datelor, reprezintă măsura în care, măsurători repetate, efectuate în aceleași condiții, produc același rezultat.

Datele de la câteva întrebări din chestionarul ESPAD au fost folosite pentru a măsura relevanța datelor. Una dintre aceste măsurători este dată de inconsistența dintre două seturi de întrebări de determinare a prevalenței de-a lungul vieții pentru diferite substanțe. Rata de non-răspuns calculată pentru șapte dintre prevalențele de-a lungul vieții în România, comparativ cu media europeană a țărilor ESPAD este prezentată în cele ce urmează:

- fumatul: în România - 0,4%; la nivel european - 0,7%
- consumul de alcool: în România - 2,6%; la nivel european - 1,7%
- băut excesiv (îmbătat): în România – 2%; la nivel european – 1,4%
- consumul de cannabis: în România – 1%; la nivel european – 0,8%
- consumul de ecstasy: în România – 0,9%; la nivel european – 0,6%
- consumul de inhalante: în România – 0,9%; la nivel european – 0,6%
- consumul de tranchilizante sau sedative (fără prescripție medicală): în România – 0,4%; la nivel european – 0,6%

Media ratei de non-răspuns, după procesul de „curățare a datelor” a fost de 1,85% în cazul României, în timp ce pentru întreg studiul ESPAD (la nivel european) aceasta a fost de 1,5%.

Terminologie

Termenii „prevalența de-a lungul vieții”, „prevalența în ultimul an” și „prevalența în ultimele 30 de zile” desemnează consumul **cel puțin o dată** a substanței pe parcursul vieții (consum experimental), în ultimele 12 luni (consum recent) și în ultimele 30 de zile (consum actual).

În cele ce urmează vor fi prezentate rezultatele obținute pentru consumul substanțelor noi cu proprietăți psihoactive și a drogurilor ilegale în rândul elevilor de 16 ani din România, vârsta la debutul în consum, percepția riscurilor, motivația consumului, disponibilitatea drogurilor pe piață, precum și asocierea dintre diferite variabile și prevalențele consumului de droguri pentru determinarea caracteristicilor consumatorilor.

7. REZULTATE

A. PREVALENȚA CONSUMULUI DE DROGURI ILEGALE ȘI SNPP DE-A LUNGUL VIEȚII

Prevalența consumului oricărui tip de drog ilicit cel puțin o dată în viață în rândul adolescenților de 16 ani din România a fost de 15,6%. În funcție de sexul respondentului, se remarcă o prevalență a consumului experimental, pentru orice tip de drog ilegal, de 17,8% în cazul băieților și 13,8% în cazul fetelor.

În această analiză, în categoria „orice tip de drog ilicit” au fost incluse toate tipurile de droguri considerate ilegale, conform legislației din România, în acest scop fiind utilizate răspunsurile respondenților la întrebările care vizau consumul cel puțin o dată în viață de: cannabis, ecstasy, cocaină, crack, amfetamine, LSD sau alte halucinogene, ciuperci halucinogene, heroină, GHB și inhalante.

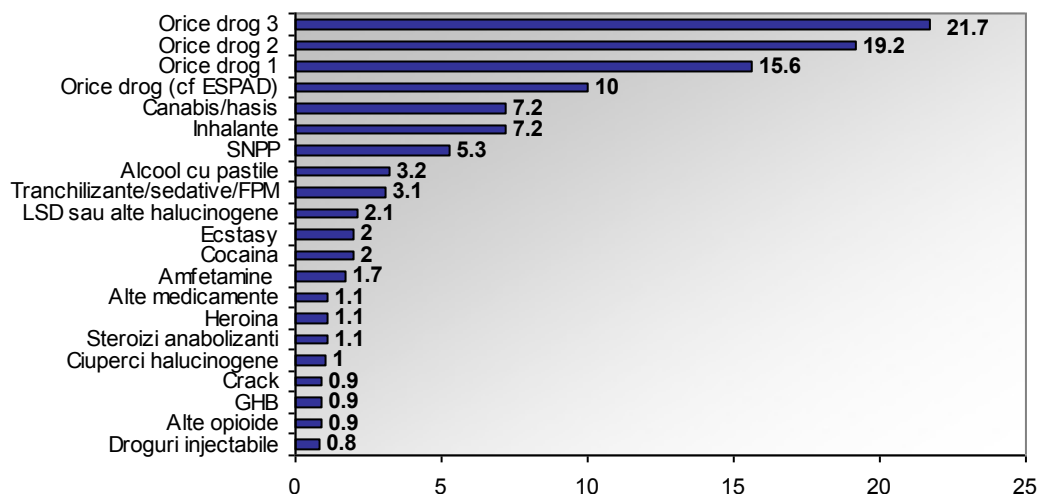
Întrucât în România apariția consumului de substanțe noi cu proprietăți psihoactive s-a făcut simțită încă din anul 2009, dar a luat amploare începând cu anul 2010, în chestionarul internațional al studiului ESPAD au fost introduse întrebări specifice pentru a surprinde și dimensiunea acestui tip de consum, precum și conturarea unei imagini mai clare asupra răspândirii și caracteristicilor consumului de SNPP în rândul elevilor de 16 ani. Aceste substanțe au fost cuprinse în studiu sub sintagma de substanțe noi cu proprietăți psihoactive comercializate sub denumirea de „etnobotanice” (ex. *party pills*, „săruri de baie”, plante/ prafuri etc.)

Incluzând și aceste substanțe în categoria substanțelor psihoactive consumate cel puțin o dată în viață, se obține o prevalență a consumului experimental de droguri ilicite și SNPP de 19,2%, diferențiată în funcție de sexul respondentului, astfel: 22,1% în rândul băieților și 16,8% în rândul fetelor.

Denumirile comerciale de SNPP menționate cel mai frecvent de către respondenți au fost: DIESEL, BONZAI, CATANA și MAGIC, primele trei substanțe aparținând categoriei canabinoizi sintetici, iar ultima substanță aparținând categoriei catinone.

Dacă se adăugă la această categorie și tranchilizantele, sedativele, steroizii anabolizanți sau alte medicamente (inclusiv cele din categoria opioidelor) – consumate fără prescripție medicală, se obține o prevalență a consumului experimental de 21,7%, distribuit pe sexe astfel: 24,6% pentru băieți și 19,4% pentru fete.

Grafic nr. 1: Prevalența consumului de droguri de-a lungul vieții, pe tipuri de droguri, % (ESPAD 2011)

Notă:

*orice drog 1 - canabis, ecstasy, cocaină, crack, amfetamine, LSD sau alte halucinogene, ciuperci halucinogene, heroină, GHB, inhalante

**orice drog 2 - canabis, ecstasy, cocaină, crack, amfetamine, LSD sau alte halucinogene, ciuperci halucinogene, heroină, GHB, inhalante, SNPP

***orice drog 3 - canabis, ecstasy, cocaină, crack, amfetamine, LSD sau alte halucinogene, ciuperci halucinogene, heroină, GHB, inhalante, SNPP, sedative și/sau tranchilizante, steroizi anabolizanti și alte medicamente (fără prescripție medicală)

***orice drog (cf ESPAD) - canabis, ecstasy, cocaină, crack, amfetamine, LSD sau alte halucinogene, heroină, GHB

****alte opioide –Codeină/Fortral/Mialgin

*****alte medicamente - Romparkin

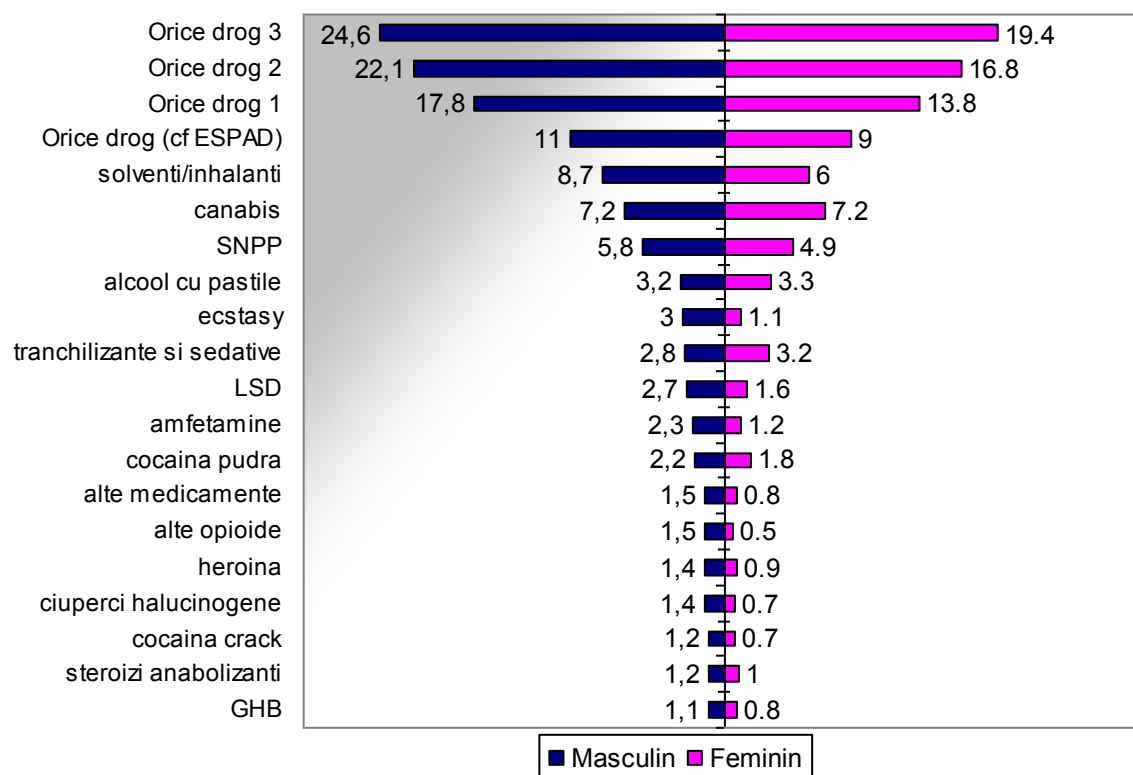
Sursa: ANA

Este necesar a se menționa că, potrivit metodologiei studiului ESPAD, în categoria „orice drog ilicit”, în analiza specifică care a stat la baza raportului de cercetare al studiului ESPAD, au fost incluse: canabis, ecstasy, cocaină, crack, amfetamine, LSD sau alte halucinogene, heroină, GHB. În funcție de această grupare a substanțelor psihoactive, România se situează sub media europeană, în valoare de 18%, numărându-se printre ultimele 10 state europene, cu cele mai scăzute prevalențe ale consumului de-a lungul vieții a oricărui tip de drog ilicit (10%), înregistrat în rândul elevilor de 16 ani.

Cele mai experimentate droguri în rândul tinerilor de 16 ani din România sunt canabisul și substanțele inhalante cu o prevalență de 7,2%. În ceea ce privește consumul de-a lungul vieții, în cadrul preferințelor tinerilor, urmează SNPP – cu 5,3%, tranchilizantele și sedativele administrate fără prescripție medicală – 3,1%, LSD și alte halucinogene – 2,1%, ecstasy – 2,0%, cocaina – 2,0%, amfetaminele – 1,7%, heroina – 1,1%, steroizii anabolizanti – 1,1%, ciupercile halucinogene – 1,0%, crackul – 0,9%, GHB – 0,9%.

Consumul experimental de alcool cu pastile înregistrează în continuare o prevalență ridicată în rândul elevilor de 16 ani (3,2%), fiind prezent aproape în aceeași măsură, atât în rândul fetelor, cât și al băieților (3,2% băieți, 3,3% fete), în timp ce, drogurile injectabile sunt cel mai puțin experimentate de aceștia, pentru acest tip de consum înregistrându-se cea mai mică prevalență de-a lungul vieții (0,8%).

Grafic nr. 2: Prevalența consumului de droguri de-a lungul vieții, pe tipuri de droguri și sexe, % (ESPAD 2011)

Notă:

*orice drog 1 - canabis, ecstasy, cocaină, crack, amfetamine, LSD sau alte halucinogene, ciuperci halucinogene, heroină, GHB, inhalante

**orice drog 2 - canabis, ecstasy, cocaină, crack, amfetamine, LSD sau alte halucinogene, ciuperci halucinogene, heroină, GHB, inhalante, SNPP

***orice drog 3 - canabis, ecstasy, cocaină, crack, amfetamine, LSD sau alte halucinogene, ciuperci halucinogene, heroină, GHB, inhalante, SNPP, sedative și/sau tranchilizante, steroidi anabolizanti și alte medicamente (fără prescripție medicală)

****orice drog (cf ESPAD) - canabis, ecstasy, cocaină, crack, amfetamine, LSD sau alte halucinogene, heroină, GHB

*****alte opioide –Codeină/Fortral/Mialgin

*****alte medicamente - Romparkin

Sursa: ANA

Băieții se diferențiază în general printr-o prevalență de consum mai mare pentru majoritatea tipurilor de droguri analizate. Face excepție de la această regulă consumul

experimental de cannabis, în cazul căruia se remarcă aceeași prevalență de consum, atât pentru fete, cât și pentru băieți (7,2%) și tranchilizantele și sedativele administrate fără prescripția medicului, care sunt experimentate într-o măsură mai mare în rândul fetelor – 3,2%, față de 2,8% în cel al băieților.

Din acest punct de vedere, România este a doua țară (alături de Franța), din cele cuprinse în studiul ESPAD, care nu mai înregistrează diferențe între fete și băieți în ceea ce privește prevalența consumului de cannabis de-a lungul vieții.

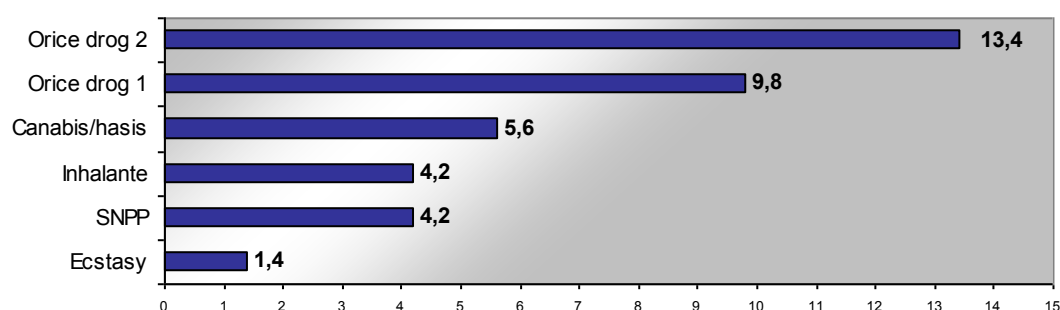
De subliniat că, pentru toate tipurile de droguri ilegale, România se situează sub valorile medii europene.

B. PREVALENȚA CONSUMULUI DE DROGURI ILEGALE ȘI SNPP ÎN ULTIMELE 12 LUNI

Metodologia studiului ESPAD permite cunoașterea prevalenței consumului recent și actual doar pentru următoarele substanțe psihoactive: cannabis, inhalante, ecstasy și SNPP.

Întrucât la momentul efectuării studiului, asupra statutului „legal” al SNPP exista o oarecare incertitudine, s-a efectuat o primă analiză asupra consumului recent al oricărui drog ilegal, incluzând în această categorie cannabisul, inhalantele și ecstasy, iar apoi o altă analiză în care la aceste substanțe ilegale s-au adăugat și SNPP. Astfel, s-a obținut, o prevalență a consumului recent a oricărui drog ilegal (cannabis, inhalante și ecstasy) de 9,8%. Analiza datelor în funcție de sexul respondentului indică o prevalență a consumului recent pentru orice tip de drog ilegal de 11,6% în cazul băieților și 8,3% în cazul fetelor.

Grafic nr. 3: Prevalența consumului recent de droguri, pe tipuri de droguri, % (ESPAD 2011)

Notă:

*orice drog 1 - cannabis, ecstasy, inhalante

**orice drog 2 - cannabis, ecstasy, inhalante, SNPP

Sursa: ANA

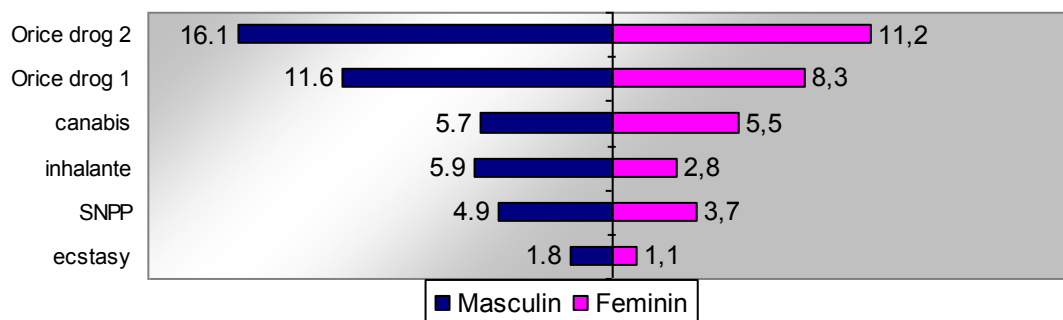
Adăugând la această categorie și SNPP, se obține o prevalență a consumului recent de

canabis, inhalante și ecstasy, SNPP de 13,4%, distribuită pe sexe astfel: 16,1% pentru băieți și 11,2% pentru fete.

Dintre substanțele psihoactive analizate, la nivel național, cannabisul a înregistrat cel mai ridicat consum recent (5,6%), situându-se însă sub media europeană. Distribuția pe sexe a consumului recent de cannabis se prezintă astfel: 5,7% în rândul băieților și 5,5% în rândul fetelor, remarcându-se și în acest caz prevalențe ale consumului recent de cannabis aproape similare pentru cele două categorii de adolescenți.

În ceea ce privește consumul de inhalante în ultimele 12 luni, 4,2% dintre adolescenți au declarat un astfel de consum, valoare care plasează România sub media europeană (5%). Analiza datelor în funcție de sexul respondentului indică pentru consumul recent de inhalante o diferență statistic semnificativă între băieți și fete ($\chi^2 = 16,525$; $DF = 1$; prag de semnificație $p = 0,000$) și că există o asocierie negativă, de intensitate mică ($\phi = -0,077$), semnificativă statistic ($p = 0,000$), prevalența consumului recent de inhalante înregistrând valoarea 5,9% în cazul băieților și 2,8% în cazul fetelor.

Grafic nr. 4: Prevalența consumului recent de droguri, pe tipuri de droguri și sexe, % (ESPAD 2011)

Notă:

*orice drog 1 - cannabis, ecstasy, inhalante

**orice drog 2 - cannabis, ecstasy, inhalante, SNPP

Sursa: ANA

De asemenea, în ultimul an, 1,4% dintre adolescenții români de 16 ani au declarat consum de ecstasy (față de 2% media europeană), prezența acestui tip de consum repartizându-se pe sexe astfel: 1,8% la băieți și 1,1% la fete.

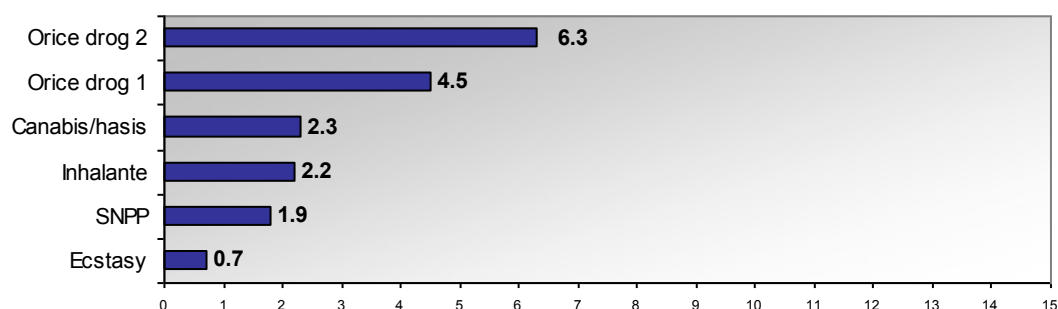
În ceea ce privește consumul recent de SNPP, 4,2% dintre adolescenți au declarat un astfel de consum (4,9% în rândul băieților și 3,7% în rândul fetelor).

C. PREVALENȚA CONSUMULUI DE DROGURI ILEGALE ȘI SNPP ÎN ULTIMELE 30 ZILE

Ca și în cazul consumului recent, s-a efectuat o primă analiză asupra consumului

actual al oricărui drog ilegal, incluzând în această sintagmă canabisul, inhalantele și ecstasy, iar apoi o altă analiză în care, în categoria substanțelor ilicite s-au adăugat și SNPP. Astfel, s-a obținut, într-o primă etapă, o prevalență a consumului actual al oricărui drog ilegal (canabis, inhalante și ecstasy) în rândul elevilor de 16 ani din România de 4,5%, distribuită pe sexe, astfel: 5,8% în cazul băieților și 3,4% în cazul fetelor.

Grafic nr. 5: Prevalența consumului actual de droguri, pe tipuri de droguri, % (ESPAD 2011)

Notă:

*orice drog 1 - canabis, ecstasy, inhalante

**orice drog 2 - canabis, ecstasy, inhalante, SNPP

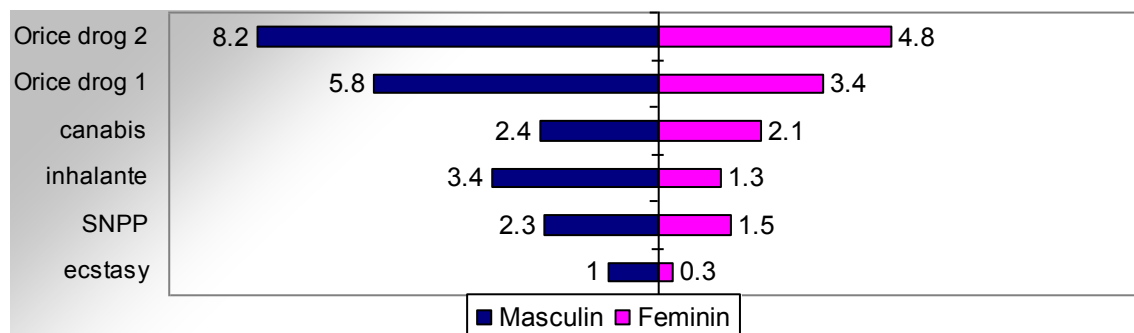
Sursa: ANA

Prin adăugarea datelor privind consumul actual de SNPP, se obține pentru ultimele 30 de zile un consum al oricărui tip de drog (canabis, inhalante și ecstasy, SNPP), în valoare de 6,3%, repartizat pe sexe astfel: 8,2% în rândul băieților și 4,8% în rândul fetelor.

Prevalența consumului de droguri ilegale în ultimele 30 zile a înregistrat valori sub 3% pentru toate substanțele analizate: canabis (2,3%: 2,4% în cazul băieților; 2,1% în cazul fetelor), inhalante (2,2%: 3,4% în cazul băieților și 1,3% în cazul fetelor), SNPP (1,9%: 2,3% în cazul băieților și 1,5% în cazul fetelor) și ecstasy (0,7%: 1,0% în cazul băieților și 0,3% în cazul fetelor).

Ca și în cazul consumului experimental de canabis, România se numără printre statele cuprinse în studiul ESPAD (alături de Federația Rusă și Bulgaria) care nu mai înregistrează diferențe între fete și băieți în ceea ce privește prevalența acestui tip de consum.

Grafic nr. 6: Prevalența consumului actual de droguri, pe tipuri de droguri și sexe, % (ESPAD 2011)

Notă:

*orice drog 1 - canabis, ecstasy, inhalante

**orice drog 2 - canabis, ecstasy, inhalante, SNPP

Sursa: ANA

D. VÂRSTA LA DEBUTUL ÎN CONSUM

Pentru a afla vârsta la debutul în consum, în cazul în care respondentul a consumat vreuna din substanțele: canabis, inhalante, ecstasy sau SNPP, acesta a fost rugat să indice la ce vârstă a inițiat un astfel de consum.

Tabel nr. 1: Debutul precoce în consum (la vârsta de 13 ani sau mai devreme) în rândul elevilor de 16 ani, în funcție de sexul respondentului și drog, % (ESPAD 2011)

Substanțe consumate	Sex		Total
	Masculin	Feminin	
Canabis	1,0%	0,6%	0,8%
Tranchilizante/ sedative	0,9%	1,2%	1,0%
Ecstasy	0,4%	0,4%	0,4%
Inhalante	2,1%	1,5%	1,8%
Alcool cu pastile	0,5%	0,9%	0,7%
Amfetamine	0,6%	0,4%	0,5%
SNPP	1,4%	0,3%	0,8%

Sursa: ANA

Cel mai mare procent de adolescenți care au debutat în consum la vârsta de 13 ani sau mai devreme se înregistrează în cazul consumului de inhalante – 1,8%, din totalul respondenților. Pe locul al doilea, se situează adolescenții care au debutat în consumul

de tranchilizante/ sedative, iar pe locul al treilea, la egalitate, se plasează debutul înainte de vârsta de 13 ani în consumul de canabis, respectiv în consumul de SNPP – 0,8%. Se remarcă diferențe între sexe în ceea ce privește debutul în consumul de SNPP: proporția băieților care au debutat într-un astfel de consum la vârsta de 13 ani sau mai devreme fiind de aproape 5 ori mai mare decât cea a fetelor care au experimentat un astfel de consum – 1,4% băieți, 0,3% fete.

Tabel nr. 2: Debutul precoce (la vârsta de 13 ani sau mai devreme) în rândul consumatorilor declarați, în funcție de sexul respondentului și drog, % (ESPAD 2011)

Substanțe consumate	Cea mai mică vârstă de debut		Proporția celor care au debutat în consum		Total
	Masculin	Feminin	Masculin	Feminin	
Canabis	<= 9 ani	<= 9 ani	13,7	7,6	10,3
Tranchilizante/ sedative	<= 9 ani	<= 9 ani	37,9	40,0	39,2
Ecstasy	<= 9 ani	<= 9 ani	18,5	28,6	22,9
Inhalante	10 ani	<= 9 ani	57,8	51,1	54,4
Alcool cu pastile	<= 9 ani	<= 9 ani	25,9	19,4	21,3
Amfetamine	<= 9 ani	<= 9 ani	32,0	31,3	31,7
SNPP	<= 9 ani	<= 9 ani	16,0	12,5	14,3

Sursa: ANA

O situație similară se înregistrează și în privința debutului precoce în consumul de canabis: numărul băieților care au debutat într-un astfel de consum la o vârstă sub 13 ani este de aproape 2 ori mai mare decât cel al fetelor (1,0% băieți, 0,6% fete). În schimb, la debutul în consumul de alcool cu pastile, proporția fetelor care au inițiat un astfel de consum la o vârstă de 13 ani sau mai devreme este de aproape 2 ori mai mare decât cea a băieților care au prezentat același comportament. Totodată, pentru prima dată, în cele 4 ediții ale studiului ESPAD realizate în România, se înregistrează debut precoce în consumul de canabis/ hașiș, în rândul elevelor de 16 ani (0,6% fete).

Cea mai mare proporție de adolescenți care au debutat în consum la vârsta de 13 ani sau mai devreme se înregistrează în cazul consumului de inhalante – 54,4% dintre adolescenții care au declarat un astfel de consum. Urmează consumul de tranchilizante/ sedative, pentru care 39,2% dintre adolescenții care au experimentat un astfel de consum l-au inițiat la vârsta de 13 ani sau mai devreme, iar pe locul al treilea se situează debutul în consumul de amfetamine (31,7%). Aproape o cincime dintre cei care au debutat în consumul de alcool combinat cu pastile (21,3%), respectiv în cel de ecstasy (22,9%), au debutat în consum la vârsta de 13 ani sau mai devreme.

În funcție de sexul respondentului, se observă următoarele diferențe în ceea ce privește debutul în consum la vârsta de 13 ani și mai devreme:

- în proporții mai mari, fetele debutează în consumul de tranchilizante/ sedative (40% fete, 37,9% băieți) și în cel de ecstasy (28,6% fete, 18,5% băieți);
- în schimb, în proporții mai mari, băieții debutează mai devreme decât fetele în consumul de cannabis (13,7% băieți, 7,6% fete), în consumul de inhalante (57,8% băieți, 51,1% fete), în consumul de alcool cu pastile (25,9% băieți, 19,4% fete) și în cel de SNPP (16% băieți, 12,5% fete);
- inițierea consumului de amfetamine se face în proporții similare, atât în cazul fetelor, cât și în cel al băieților (32,0% băieți, 31,1% fete).

E. PERCEPȚIA RISCULUI

Riscul asociat consumului regulat, indiferent de drog, este perceput ca fiind ridicat de cei mai mulți dintre respondenți, proporțiile acestora variind între 66% și 72%.

Percepția unui risc ridicat în cazul unui consum experimental (o dată/ de două ori) pentru drogurile de tipul cannabis, amfetamine, ecstasy variază între 40% și 47%, în timp ce doar 28% dintre respondenți atribuie riscuri ridicate consumului experimental de SNPP.

Tabel nr. 3: Percepția unui risc ridicat asociat consumului de droguri, în rândul adolescenților de 16 ani, pe tipuri de droguri, % (ESPAD 2011)

Substanțe consumate	Consum o dată/ de două ori	Consum ocazional/rareori	Consum regulat
SNPP	28,0	34,5	69,8
Cannabis	46,1	45,2	70,6
Ecstasy	39,2		66,3
Amfetamine	44,3		65,0

Sursa: ANA

F. MOTIVAȚIA CONSUMULUI

Dintre cei care au consumat droguri precum cannabis/ hașiș, amfetamine sau ecstasy, 69,1% au indicat ca principală motivație curiozitatea, 21,6% au menționat drept pretext al consumului dorința de a-și schimba dispoziția/ starea de spirit, în timp ce 17,0% au declarat că „doreau să uite de problemele lor”. Același „clasament” se evidențiază și în cazul consumului de SNPP: curiozitatea – 74,2%, urmată de intenția de a-și modifica dispoziția/ starea – 23,1%, respectiv de dorința de a uita de probleme – 16,4%

Tabel nr. 4: Motivația consumului în opinia adolescenților care au consumat, pe tipuri de droguri, % (ESPAD 2011)

Motivația consumului de:	cannabis amfetamine sau ecstasy	SNPP
Am vrut să îmi schimb dispoziția/starea de spirit	21,6	23,1
Nu am vrut să fac opinie separată de grup	10,8	7,4
Nu aveam nimic altceva de făcut	14,2	14,5
Eram curios	69,1	74,2
Doream să uit de problemele mele	17,0	16,4
Alt/e motiv/e	9,7	6,7
Nu îmi amintesc	9,4	23,1

Sursa: ANA

De precizat faptul că, 32,8% dintre respondenți au afirmat că au prieteni consumatori de SNPP, iar 2,9% au declarat că au frați/ surori consumatori(oare) de SNPP. Prezența consumului de astfel de substanțe în cercul de prieteni și/ sau în familie constituie factori de risc pentru debutul în consumul propriu de SNPP, cu atât mai mult cu cât s-a observat că acest tip de consum constituie o activitate desfășurată predominant în grup.

G. DISPONIBILITATEA DROGURILOR

Dimensiunea și caracteristicile consumului sunt în strânsă legătură cu disponibilitatea drogurilor pe piață. Obținerea cu ușurință a drogurilor, precum și permisivitatea legislației privind comercializarea unor substanțe cu proprietăți psihoactive pot determina mutații semnificative în planul consumului de droguri. Un exemplu în acest

sens este apariția SNPP.

În opinia celor intervievați, amfetaminele și ecstasy sunt drogurile cel mai greu de procurat, aproximativ 56,0% dintre aceștia apreciind că astfel de substanțe sunt imposibil de procurat. La cealaltă extremă, se situează SNPP, care pot fi procurate cel mai facil de pe INTERNET: 17,3% dintre elevii de 16 ani consideră că pot fi procurate foarte ușor de pe INTERNET, în timp ce 10,3% le-ar putea găsi cu ușurință în magazine.

Deși deține prevalența cea mai mare pentru toate tipurile de consum, cannabisul este imposibil de procurat, în opinia a 47,4% dintre respondenți, în timp ce pentru 5% dintre ei poate fi obținut foarte ușor.

În ceea ce privește sedativele și tranchilizantele, acestea sunt imposibil de procurat pentru 48,5% dintre elevii de 16 ani, în timp ce doar 4,9% consideră că este foarte ușor să obții astfel de substanțe.

Tabel nr. 5: Distribuția respondenților în funcție de aprecierea dificultății cu care ar putea procura unele droguri ESPAD, 2011(%)

Cât de dificil crezi că ți-ar fi să-ți procuri ...		Imposibil	Foarte dificil	Destul de difi-	Destul de ușor	Foarte ușor
SNPP	magazin	54,9	10,9	9,4	14,5	10,3
	INTERNET	40,6	12,0	11,9	18,1	17,3
Canabis		47,4	17,6	16,5	13,5	5,0
Amfetamine		55,7	17,2	14,3	9,7	3,1
Tranchilizante și sedative		48,5	16,8	15,9	13,9	4,9
Ecstasy		56,0	17,4	11,9	10,2	4,5

Sursa: ANA

Dacă considerăm opțiunile “imposibil”, “foarte dificil” și “destul de dificil” ca fiind echivalente cu un răspuns negativ la întrebarea “este ușor să procuri ...”, iar opțiunile “destul de ușor” și “foarte ușor”, echivalente cu un răspuns pozitiv, atunci rezultă că peste 1/3 (35,4%) dintre respondenți consideră că este ușor să obții SNPP prin intermediul INTERNET-ului, în timp ce doar un sfert (24,8%) apreciază ca fiind posibilă procurarea SNPP din magazin.

Tabel nr. 6: Distribuția respondenților în funcție de aprecierea dificultății (da/nu) cu care ar putea procura unele droguri ESPAD, 2011(%)

Este ușor să procure	SNPP – INTERNET	SNPP – din magazin	Tranchilizante / sedative	Canabis	Ecstasy	Amfetamine
nu	64,6	75,2	86,2	86,5	89,3	90,7
da	35,4	24,8	13,8	13,5	10,7	9,3

Sursa: ANA

Deși deține prevalența cea mai mare pentru toate tipurile de consum, cannabisul poate fi procurat ușor în opinia a 13,5%, aproape similar sedativelor și tranchilizantelor (13,8%). În schimb, doar 1 din 10 respondenți consideră facilă procurarea de ecstasy (10,7%), respectiv amfetamine (9,3%).

În privința locului în care ar putea găsi cannabis, cele mai des menționate locuri sunt “discoteca/ barul” – 28,7%, Internetul – 20%, “pe stradă, în parc” – 19,3%, “în casa dealerului” – 16,2%, “la școală” – 9%. În ceea ce privește SNPP, în opinia respondenților acestea pot fi găsite cel mai des “La magazinele de profil de pe stradă” – 22%, “cu ajutorul Internet-ului” – 21,4%, “la discotecă, într-un bar” – 20,70%, “pe stradă, în parc” – 15%, “în casa dealerului” – 12,1%, “la școală” – 5,9%. Analizând răspunsurile privind locațiile de procurare a celor două categorii de droguri prezentate (cannabis – SNPP) se observă o disponibilitate mai mare a cannabisului pe piață, comparativ cu a SNPP (preponderent disponibile în magazinele de profil, în opinia elevilor), inclusiv în mediul școlar.

Tabel nr. 7: Distribuția respondenților în funcție de locul unde ar putea procura unele droguri ESPAD, 2011(%)

Locul procurării	Tipul drogului	
	canabis	SNPP
La discotecă, într-un bar etc,	28,7	20,7
Cu ajutorul Internetului	20,0	21,4
Pe stradă, în parc	19,3	15,0
În casa dealerului	16,2	12,1
La școală	9,0	5,9
Altul(ele), te rugăm să descrii	6,9	2,8
La magazinele de profil de pe stradă		22,0
Total	100,0	100,0

Sursa: ANA

H. CARACTERISTICI ALE CONSUMATORILOR DE DROGURI

Sexul

Așa cum am precizat anterior, într-o proporție de 19,2% elevii de 16 ani incluși în chestionar au declarat consum experimental de droguri ilicite, în această categorie fiind cuprinse următoarele substanțe: cannabis, ecstasy, cocaină, crack, amfetamine, LSD sau alte halucinogene, ciuperci halucinogene, heroină, GHB, inhalante, SNPP.

Cei mai mulți dintre respondenții care au consumat orice tip de drog ilicit cel puțin o dată de-a lungul vieții sunt de sex masculin (51,6% băieți, 48,4% sunt fete), între consumul experimental de droguri ilicite și variabila de gen existând o asociere semnificativă statistic, de intensitate slabă, raportul de șanse (*Odd Ratio*) masculin/feminin pentru cohorta celor care au declarat consum experimental fiind 1,31, ceea ce înseamnă că șansa ca un subiect de sex masculin să consume droguri cel puțin o dată de-a lungul vieții este mai mare ($1,31 > 1$) decât șansa ca un subiect de sex feminin să facă același lucru.

Tabel nr. 8: Distribuția respondenților în funcție de consumul experimental de droguri ilicite și sex, ESPAD, 2011

Variabila	Consum de-a lungul vieții			Test de semnifi-
Sex	Nu	Da	Total	$\chi^2 (1) = 11.710$; ϕ (phi) = -0,066; $p = 0,001$ Asociere negativă de intensitate slabă
Masculin	943	267	1210	
	43,3%	51,6%	44,9%	
Feminin	1234	250	1484	
	56,7%	48,4%	55,1%	
Total	2177	517	2694	
	100,0%	100,0%	100,0%	

Sursa: ANA

Nivelul de educație al părinților

Ca și în cazul celor care nu consumă droguri, nivelul educațional predominant al părinților celor care au consumat cel puțin o dată droguri este cel mediu (studii liceale): 38,4% tați cu studii medii, 38,1% mame cu studii medii.

Între cele două grupe de elevi analizate (cei care au consumat cel puțin o dată în viață droguri și cei care nu au consumat niciodată), există însă diferențe semnificative din punct de vedere statistic între nivelul educațional al părinților, cei care consumă droguri provenind într-o proporție mai mare din părinți cu nivel educațional superior: 27,2% au tați cu studii postliceale sau superioare, față de 19,9%, în timp ce 30,2% au mame cu studii postliceale sau superioare, față de 22,9%.

Tabel nr. 9: Distribuția respondenților în funcție de consumul experimental de droguri ilicite și nivelul educațional al părinților, ESPAD, 2011 (%)

Nivelul educațional al părinților		Consum de-a lungul vieții orice tip de drog		Total	Test de semnificație
		nu	da		
Educația tatălui	Nonrăspuns	1,3	1,2	1,3	$\chi^2 (7) = 16.994$; Cramer's V = 0,079; p= 0,017 Asociere pozitivă de intensitate slabă
	Școală primară sau mai puțin	5,0	4,4	4,9	
	Școală gimnazială, școală profesională	23,5	17,8	22,4	
	Liceu	39,1	38,4	39,0	
	Studii postliceale	2,2	3,1	2,4	
	Studii superioare	17,7	24,1	19,0	
	Nu știu	9,5	9,3	9,5	
	Neaplicabil	1,7	1,7	1,7	
Educația mamei	Nonrăspuns	1,1	1,0	1,0	$\chi^2 (7) = 18.522$; Cramer's V = 0,083; p= 0,010 Asociere pozitivă de intensitate slabă
	Școală primară sau mai puțin	6,6	6,0	6,5	
	Școală gimnazială, școală profesională	19,2	14,9	18,4	
	Liceu	42,0	38,1	41,3	
	Studii postliceale	3,3	3,1	3,2	
	Studii superioare	19,6	27,1	21,0	
	Nu știu	6,9	8,3	7,2	
	Neaplicabil	1,3	1,5	1,3	

Sursa: ANA

Situația economică a familiei

În comparație cu alte familii din România, adolescenții care au declarat consum experimental de droguri consideră că provin, în cea mai mare parte, din familii cu situație economică mai bună cu foarte mult, mai bună cu mult sau mai bună (57,4%), comparativ cu a altora. În ceea ce privește situația economică a familiei, între cei care au consumat droguri și cei care nu au consumat nu există diferențe statistice semnificative.

Tabel nr. 10: Distribuția respondenților în funcție de consumul experimental de droguri ilicite și situația economică a familiei, ESPAD, 2011(%)

Situația economică a familiei	Consum de-a lungul vieții orice tip de		Total
	nu	da	
Nonrăspuns	1,2	0,4	1,0
Mai bună cu foarte mult	5,4	5,8	5,5
Mai bună cu mult	11,7	16,2	12,6
Mai bună	34,5	35,4	34,7
Aproximativ la fel	35,8	30,4	34,8
Mai proastă	9,3	10,1	9,5
Mai proastă cu mult	1,2	1,0	1,2
Mai proastă cu foarte mult	0,9	0,8	0,9

Sursa: ANA

Relaționarea cu familia și prietenii

Întrucât în cadrul studiului s-a urmărit identificarea unor relații între familie și grupul de prieteni, un set de întrebări din chestionar a vizat modul în care respondenții relaționează cu cei din jur, problemele cu care s-au confruntat în ultimul an, precum și gradul de permisivitate existent în familie.

Tinerii care au experimentat până la această vârstă cel puțin un drog ilicit (cu excepția tranchilizantelor și sedativelor administrate fără prescripție medicală) au o relație mai puțin bună cu părinții lor, comparativ cu cei care nu consumă droguri: 11,6% dintre cei care au declarat consum experimental de droguri ilicite sunt nemulțumiți sau foarte nemulțumiți de relația cu mama lor, față de doar 5,7% dintre tinerii care nu au consumat niciodată droguri. În ceea ce privește relația cu tatăl, percepția acestuia este mai puțin bună decât în cazul mamei, pentru cei care consumă droguri: 17,8% dintre ei sunt nemulțumiți sau foarte nemulțumiți de relația cu tatăl lor, spre deosebire de grupul celor care nu consumă, unde doar 11,1% dintre aceștia își exprimă nemulțumirea față de relația cu tatăl.

Tabel nr. 11: Distribuția respondenților în funcție de consumul experimental de droguri ilicite și relațiile cu cei apropiați, ESPAD, 2011(%)

		Consum de-a lungul vieții			Test de semnificație
		nu	da	Total	
Relația cu mama	multumit/foarte mul-	90,6	77,9	88,2	$\chi^2 (2) = 65.767$; Cramer's V = 0,158; p= 0,000 asociere pozitivă modestă
	nici multumit, nici nemul-	3,7	10,6	5,0	
	nemultumit/foarte nemul-	5,7	11,6	6,8	
	Total	100,0	100,0	100,0	
Relația cu tatăl	multumit/foarte mul-	83,0	71,2	80,8	$\chi^2 (2) = 36.337$; Cramer's V = 0,118; p= 0,000 asociere pozitivă modestă
	nici multumit, nici nemul-	5,9	11,0	6,9	
	nemultumit/foarte nemul-	11,1	17,8	12,3	
	Total	100,0	100,0	100,0	
Relația cu prietenii	multumit/foarte mul-	90,9	88,7	90,5	$\chi^2 (2) = 2.441$; Cramer's V = 0,030; p= 0,295
	nici multumit, nici nemul-	4,8	5,9	5,0	
	nemultumit/foarte nemul-	4,3	5,5	4,5	
	Total	100,0	100,0	100,0	

Sursa: ANA

În privința problemelor întâmpinate în ultimul an, se constată că există diferențe semnificative între grupul elevilor care nu au consumat niciodată droguri și cel al celor care au experimentat consumul de droguri. Astfel:

- în ultimul an, într-o proporție aproape dublă, cei care au consumat droguri au fost implicați deseori (peste 10 ori) în conflicte fizice: 5% față de 2,9%, între cele două variabile existând o asociere statistică pozitivă, de intensitate modestă;

- într-o proporție dublă, cei care au consumat droguri cel puțin o dată în viață au avut parte deseori de accidente sau traumatisme: 1,4% față de 0,7%, între cele două variabile existând o asociere statistică pozitivă, de intensitate slabă;
- într-o proporție de peste 3 ori mai mare, cei care au consumat droguri cel puțin o dată în viață s-au confruntat deseori în ultimul an cu probleme serioase cu părinții: 9,8% față de 2,9%, între cele două variabile existând o asociere statistică pozitivă, de intensitate modestă;
- de asemenea, într-o proporție de peste 2 ori mai mare, elevii care au declarat consum experimental de droguri ilicite, au avut probleme serioase cu prietenii: 6,3% față de 2,4%, între cele două variabile existând o asociere statistică pozitivă, de intensitate modestă;
- într-o proporție de peste 2 ori mai mare, cei care au consumat droguri au înregistrat deseori în ultimul an performanțe scăzute la școală: 6,8% față de 2,7%, între cele două variabile existând o asociere statistică pozitivă, de intensitate modestă;
- proporția celor care au fost victima unui jaf/ furt este de aproape 2 ori mai mare în rândul celor care au declarat consum experimental de droguri, comparativ cu cei care nu au consumat niciodată: 10,2% față de 5,2%, între cele două variabile existând o asociere statistică pozitivă, de intensitate slabă;
- într-o proporție de 4 ori mai mare, cei care au consumat droguri au avut deseori în ultimul an probleme cu poliția: 1,2% față de 0,3%, între cele două variabile existând o asociere statistică pozitivă, de intensitate modestă;
- proporția celor care au avut deseori contacte sexuale neprotejate este de aproape 3 ori mai mare în rândul celor care au declarat consum experimental de droguri, comparativ cu cei care nu au consumat niciodată: 5,9% față de 2,2%, între cele două variabile existând o asociere statistică pozitivă, de intensitate modestă;
- într-o proporție aproape dublă, cei care au consumat droguri cel puțin o dată în viață au apelat la spitalizare de urgență sau îngrijire la o cameră de gardă: 20,4% față de 11,8%, între cele două variabile existând o asociere statistică pozitivă, de intensitate slabă;
- într-o proporție de aproape 2 ori mai mare, cei care au consumat droguri cel puțin o dată în viață au avut în ultimul an o relație sexuală regretată: 11% față de 6,2%, între cele două variabile existând o asociere statistică pozitivă, de intensitate slabă.

Tabel nr. 12: Distribuția respondenților în funcție de consumul experimental de droguri ilicite și problemele întâmpinate în ultimul an, ESPAD, 2011(%)

Variabila		Consum de-a lungul vieții orice tip de drog			Test de semnificație
		nu	da	total	
Conflict fizic/ Luptă fizică/ încăierare/ bătaie	niciodată	68,2	46,9	64,2	$\chi^2 (2) = 83.231$; Cramer's V = 0,176; p= 0,000 Asociere pozitivă de intensitate modestă
	rareori (1-9 ori)	28,8	48,1	32,5	
	deseori (peste 10 ori)	2,9	5,0	3,3	
Accident sau rănire/ traumatism	niciodată	82,0	72,1	80,1	$\chi^2 (2) = 25.839$; Cramer's V = 0,098; p= 0,000 Asociere pozitivă de intensitate slabă
	rareori (1-9 ori)	17,3	26,5	19,0	
	deseori (peste 10 ori)	0,7	1,4	0,9	
Probleme serioase cu părinții	niciodată	70,4	49,9	66,5	$\chi^2 (2) 98.463$; Cramer's V = 0,192; p= 0,000 Asociere pozitivă de intensitate modestă
	rareori (1-9 ori)	26,7	40,3	29,3	
	deseori (peste 10 ori)	2,9	9,8	4,2	
Probleme serioase cu prieteni	niciodată	59,6	44,8	56,8	$\chi^2 (2) 47.750$; Cramer's V = 0,134; p= 0,00 Asociere pozitivă de intensitate modestă
	rareori (1-9 ori)	38,0	48,8	40,1	
	deseori (peste 10 ori)	2,4	6,4	3,1	
Performanță slabă/scăzută la școală sau mun- că/lucru	niciodată	54,2	35,9	50,7	$\chi^2 (2) = 65.351$; Cramer's V = 0,156; p= 0,000 Asociere pozitivă de intensitate modestă
	rareori (1-9 ori)	43,1	57,3	45,8	
	deseori (peste 10 ori)	2,7	6,8	3,5	
Victimă a unui jaf sau furt	niciodată	94,7	89,8	93,8	$\chi^2 (2) = 18.156$; Cramer's V = 0,082; p= 0,000 Asociere pozitivă de intensitate slabă
	rareori (1-9 ori)	5,0	10,0	6,0	
	deseori (peste 10 ori)	0,3	0,2	0,2	
Probleme cu poliția	niciodată	93,3	78,7	90,5	$\chi^2 (2) = 102.705$; Cramer's V = 0,196; p= 0,000 Asociere pozitivă de intensitate modestă
	rareori (1-9 ori)	6,4	20,2	9,0	
	deseori (peste 10 ori)	0,3	1,1	0,5	
Spitalizare de urgență sau îngrijire la o cameră de gar- dă	niciodată	88,2	79,6	86,5	$\chi^2 (2) = 25.900$; Cramer's V = 0,098; p= 0,000 Asociere pozitivă de intensitate slabă
	rareori (1-9 ori)	11,6	20,0	13,2	
	deseori (peste 10 ori)	0,2	0,4	0,3	
Raport sexual fără prezervativ	niciodată	90,5	74,4	87,4	$\chi^2 (2) = 97.199$; Cramer's V = 0,191; p= 0,000 Asociere pozitivă de intensitate modestă
	rareori (1-9 ori)	7,3	19,7	9,7	
	deseori (peste 10 ori)	2,2	5,9	2,9	
Relație sexuală regretată	niciodată	93,8	89,0	92,9	$\chi^2 (2) = 14.561$; Cramer's V = 0,074; p= 0,001 Asociere pozitivă de intensitate slabă
	rareori (1-9 ori)	5,8	10,0	6,6	
	deseori (peste 10 ori)	0,4	1,0	0,5	

Sursa: ANA

Tabel nr. 13: Distribuția respondenților în funcție de consumul experimental de droguri ilicite și relațiile cu cei apropiați, ESPAD, 2011(%)

Variabila		Consum de-a lungul vieții orice tip de drog			Test de semnificație
		nu	da	Total	
Părintele meu / părinții mei au stabilit reguli stricte privind ceea ce am voie să fac acasă	aproape întotdeauna/deseori	23,9	25,0	24,1	$\chi^2 (2) = 2.441$; Cramer's V = 0,018; p= 0,637
	uneori	22,8	20,9	22,4	
	rareori/ aproape niciodată	53,3	54,0	53,4	
Părintele meu / părinții mei au stabilit reguli stricte privind ceea ce am voie să fac în afara casei	aproape întotdeauna/deseori	26,7	21,2	25,7	$\chi^2 (2) = 6.780$; Cramer's V = 0,051; p= 0,034 asociere pozitivă slabă
	uneori	20,4	22,8	20,8	
	rareori/ aproape niciodată	52,9	56,0	53,5	
Părintele meu / părinții mei știu cu cine îmi petrec serile	aproape întotdeauna/deseori	71,6	63,2	70,0	$\chi^2 (2) = 16.484$; Cramer's V = 0,079; p= 0,000 asociere pozitivă slabă
	uneori	11,4	12,5	11,6	
	rareori/ aproape niciodată	17,0	24,4	18,4	
Părintele meu / părinții mei știu unde mă duc/îmi petrec serile	aproape întotdeauna/deseori	76,9	66,1	74,8	$\chi^2 (2) = 25.152$; Cramer's V = 0,098; p= 0,000 asociere pozitivă slabă
	uneori	9,3	13,0	10,0	
	rareori/ aproape niciodată	13,9	20,9	15,2	
Pot să obțin ușor afecțiune și îngrijire de la mama și/sau tata	aproape întotdeauna/deseori	78,3	70,9	76,9	$\chi^2 (2) = 22.335$; Cramer's V = 0,092; p= 0,000 asociere pozitivă slabă
	uneori	13,7	14,4	13,9	
	rareori/ aproape niciodată	8,0	14,6	9,3	
Pot să obțin ușor sprijin emoțional de la mama și/sau tata	aproape întotdeauna/deseori	78,3	71,5	77,0	$\chi^2 (2) = 14.624$; Cramer's V = 0,074; p= 0,001 asociere pozitivă slabă
	uneori	13,3	15,2	13,7	
	rareori/ aproape niciodată	8,4	13,4	9,3	
Pot să împrumut ușor bani de la mama și/sau de la tata	aproape întotdeauna/deseori	66,0	62,5	65,3	$\chi^2 (2) = 2.189$; Cramer's V = 0,029; p= 0,335
	uneori	20,9	23,3	21,3	
	rareori/ aproape niciodată	13,2	14,1	13,3	
Pot să obțin ușor bani cu titlu de cadou de la mama și/sau de la tata	aproape întotdeauna/deseori	47,2	53,1	48,3	$\chi^2 (2) = 5.890$; Cramer's V = 0,047; p= 0,053
	uneori	25,4	22,4	24,8	
	rareori/ aproape niciodată	27,4	24,4	26,8	
Pot să obțin ușor afecțiune și îngrijire de la cel mai bun prieten al meu	aproape întotdeauna/deseori	65,7	65,7	65,7	$\chi^2 (2) = 0.070$; Cramer's V = 0,005; p= 0,966
	uneori	20,6	20,2	20,5	
	rareori/ aproape niciodată	13,8	14,1	13,8	
Pot să obțin ușor sprijin emoțional de la cel mai bun prieten al meu	aproape întotdeauna/deseori	69,3	72,4	69,9	$\chi^2 (2) = 2.097$; Cramer's V = 0,028; p= 0,351
	uneori	19,0	16,5	18,6	
	rareori/ aproape niciodată	11,6	11,0	11,5	

Sursa: ANA

Comparând adolescenții care au declarat consum experimental de droguri ilicite, cu cei care nu au consumat niciodată, se observă că într-o proporție mai mare pentru cei care au declarat consum de droguri:

- părinții au stabilit doar rareori sau aproape niciodată reguli stricte în afara casei (56,0% față de 52,9%)
- rareori sau aproape niciodată părinții știu cu cine își petrece adolescentul serile (24,4% față de 17%), respectiv știu unde își petrece adolescentul serile (20,9% față de 13,9%);
- aceștia obțin ușor rareori sau aproape niciodată afecțiune și îngrijire de la părinți (14,6% față de 8%), respectiv sprijin emoțional din partea acestora (13,4% față de 8,4%);

În studiul de față, asocierea dintre prevalența consumului experimental de droguri ilicite și modul în care adolescenții relaționează cu cei din jur este semnificativă statistic (asocieri de intensitate slabă) pentru: stabilirea de reguli stricte în afara casei, anturaj și locul de petrecere a serilor, obținerea afecțiunii părinților și a sprijinului emoțional din partea acestora.

Performanțele școlare

Consumul de droguri influențează în mod negativ rezultatele școlare. Comparând adolescenții care au declarat consum experimental de droguri ilicite, cu cei care nu au consumat niciodată, se observă că într-o proporție mai mare, cei care au declarat consum de droguri au obținut în ultimul semestru școlar, rezultate slabe și mediocre decât cei care nu au consumat niciodată: 5,7% medii sub 6, față de 3,8%, 36,6% medii cuprinse între 6 și 8, față de 31,5%. Totodată, se remarcă o asociere semnificativă statistic, de intensitate slabă, între consumul experimental de droguri și performanțele școlare.

Tabel nr. 14: Distribuția respondenților în funcție de consumul experimental de droguri ilicite și performanțele școlare, ESPAD, 2011(%)

Variabila	Consum de-a lungul vieții orice tip de drog			Test de semnifi- cație
Media școlară din ultimul semestru	Nu	Da	Total	$\chi^2 (1) = 10.600$; Cramer's V = 0,063; p= 0,005
peste 8	64,8	57,6	63,4	Asociere pozitivă de intensitate sla- bă
între 6 și 8	31,5	36,6	32,4	
sub 6	3,8	5,7	4,1	
Total	100,0	100,0	100,0	

Sursa: ANA

Agencia Națională Antidrog

Totodată, rezultatele conturează o relație între absenteismul școlar și consumul de droguri. În rândul celor care au declarat consum de droguri se regăsesc într-o proporție mai mare, comparativ cu cei care nu au consumat niciodată, elevii care au absentat nemotivat de la ore în ultimele 30 de zile: 69,6% față de 51,2%.

Tabel nr. 15: Distribuția respondenților în funcție de consumul experimental de droguri ilicite și absențele de la școală, ESPAD, 2011(%)

		Consum de-a lungul vieții orice tip de drog		Total	Test de semnifi- cație
		Nu	Da		
Absențe boala	niciuna	51,8	41,8	49,9	$\chi^2 (2) = 15.853$; Cramer's V = 0,079; p= 0,000 Asociere pozitivă de intensitate sla- bă
	între 1-6 zile	43,1	52,7	45,0	
	peste 7 zile	5,0	5,5	5,1	
Absențe nemoti- vate	niciuna	48,8	30,4	45,3	$\chi^2 (2) = 77.692$; Cramer's V = 0,176; p= 0,000 Asociere pozitivă de intensitate mo- destă
	între 1-6 zile	48,7	61,3	51,1	
	peste 7 zile	2,5	8,3	3,6	
Absențe alte mo- tive	niciuna	53,3	45,5	51,8	$\chi^2 (2) = 15.895$; Cramer's V = 0,080; p= 0,000 Asociere pozitivă de intensitate sla- bă
	între 1-6 zile	44,1	49,1	45,1	
	peste 7 zile	2,6	5,3	3,1	

Sursa: ANA

Petrecerea timpului liber

Așa cum arată și studiile de specialitate, anturajul reprezintă un factor de risc în manifestarea comportamentului de consum, adolescenții care au declarat un consum experimental de droguri ilicite fiind și cei care au menționat faptul că realizează des activități de petrecere a timpului liber în grup într-o proporție mai mare decât cei care nu au consumat niciodată. Astfel:

- 75,6% dintre cei care au declarat că au consumat experimental orice tip de drog, comparativ cu 69,1% dintre cei care nu au consumat niciodată, practică des un sport
- 65%, respectiv 88,3% dintre cei care au menționat consumul unui drog de-a lungul vieții, față de 45,2% și, respectiv 77,5% dintre adolescenții care nu au consumat, ies des seara în oraș sau la cumpărături sau în parc

Tabel nr. 16: Distribuția respondenților în funcție de consumul experimental de droguri ilicite și petrecerea timpului liber, ESPAD, 2011(%)

		Consum de-a lungul vieții orice tip de drog		Total	Test de semnifi- cație
		Nu	Da		
Joci jocuri pe computer	Niciodată	5,0	3,5	4,7	
	Rar	31,4	31,0	31,4	
	Des	63,5	65,5	63,9	
Joci fotbal, volei, faci înot, gimnas- tică aerobică sau orice alt sport	Niciodată	4,5	3,5	4,3	$\chi^2 (2) = 8.342$; Cramer's $V = 0,056$; $p = 0,015$ Asociere pozitivă de intensitate slabă
	Rar	26,3	20,8	25,3	
	Des	69,1	75,6	70,4	
Citești cărți (nu include cărțile pen- tru școală)	Niciodată	11,3	14,6	11,9	
	Rar	65,0	65,0	65,0	
	Des	23,7	20,4	23,1	
Ieși seara în oraș (la discotecă, la o cafenea, la un ceai/ petrecere/chef etc.)	Niciodată	10,7	5,9	9,8	$\chi^2 (2) = 65.230$; Cramer's $V = 0,157$; $p = 0,000$ Asociere pozitivă de intensitate modestă
	Rar	44,1	29,1	41,2	
	Des	45,2	65,0	49,0	
Hobby* (cânti la un instrument, cânti din voce, desenezi, scrii etc.)	Niciodată	29,8	28,7	29,6	
	Rar	27,0	28,9	27,4	
	Des	43,2	42,4	43,0	
Ieși cu prietenii la cumpărături, pe stradă, în parc etc. ca să te distrezi	Niciodată	3,3	,6	2,8	$\chi^2 (2) = 32.064$; Cramer's $V = 0,110$; $p = 0,000$ Asociere pozitivă de intensitate modestă
	Rar	19,1	11,2	17,6	
	Des	77,5	88,3	79,6	
Folosești Internetul în timpul liber (chat, căutare muzică, jocuri etc.)	Niciodată	5,5	2,2	4,9	$\chi^2 (2) = 11.018$; Cramer's $V = 0,064$; $p = 0,000$ Asociere pozitivă de intensitate slabă
	Rar	6,6	5,7	6,4	
	Des	87,8	92,1	88,7	
Joci jocuri mecanice (tipul de jocuri me- canice unde poți câștiga bani)	Niciodată	86,8	73,9	84,3	$\chi^2 (2) = 52.646$; Cramer's $V = 0,140$; $p = 0,000$ Asociere pozitivă de intensitate modestă
	Rar	9,0	18,1	10,7	
	Des	4,2	8,0	4,9	

Notă: rar - de câteva ori pe an și o dată sau de două ori pe lună; des - cel puțin o dată pe săptămână sau aproape în fiecare zi

Sursa: ANA

De asemenea, analiza comparativă a celor două categorii de respondenți (consumatori și neconsumatori) indică, ca factori de risc în consum, Internetul sau jocurile mecanice practicate des, între utilizarea Internetului în timpul liber și consumul de droguri existând o asociere pozitivă de intensitate slabă, în timp ce între practicarea în mod frecvent a jocurilor mecanice și consumul de droguri evidențiindu-se o asociere pozitivă de intensitate modestă.

Stima de sine

Tabel nr. 17: Distribuția respondenților în funcție de consumul experimental de droguri ilicite și scala stimei de sine, ESPAD, 2011(%)

Părerea despre sine		Consum de-a lungul vieții orice tip de drog		Total
		Nu	Da	
În general, sunt mulțumit(ă) de mine	acord	91,4	88,9	90,9
	dezacord	8,6	11,1	9,1
Uneori, cred că nu sunt bun(ă) de nimic	acord	49,6	47,2	49,1
	dezacord	50,4	52,8	50,9
Cred că am unele calități	acord	100,0	100,0	100,0
	dezacord	-	-	-
Sunt în stare să fac anumite lucruri la fel de bine ca majoritatea persoanelor	acord	99,8	99,9	100,0
	dezacord	0,2	0,1	0,0
Cred că nu prea am de ce să fiu mândru(ă) de mine	acord	0,2	0,8	0,3
	dezacord	99,8	99,2	99,7
Uneori mă simt cu totul inutil/(ă)	acord	99,8	99,6	99,8
	dezacord	0,2	0,4	,2
Cred că sunt o persoană de valoare, care mă pot situa cel puțin pe același plan cu alții	acord	80,5	82,3	80,8
	dezacord	19,5	17,7	19,2
Aș dori să pot avea mai mult respect față de mine	acord	73,2	72,8	73,1
	dezacord	26,8	27,2	26,9
În general, am impresia că sunt un/(o) ratat/(ă)	acord	19,8	20,2	19,9
	dezacord	80,2	79,8	80,1
Adopt o atitudine/părere pozitivă față de propria persoană	acord	81,4	80,4	81,2
	dezacord	18,6	19,6	18,8

Sursa: ANA

Analiza răspunsurilor adolescenților la afirmațiile care compun scala stimei de sine nu

indică diferențe majore între părerea despre sine a celor care au declarat consum experimental de diferite substanțe, comparativ cu cei care au declarat că nu au consumat niciodată până la această vârstă (16 ani). Cea mai importantă diferențiere se observă în cazul afirmației „Cred că nu prea am de ce să fiu mândru(ă) de mine”, raportul dintre cei care au fost de acord cu aceasta fiind de un elev care a menționat că nu a consumat la 4 care au raportat că au consumat (0,2% față de 0,8%).

Acordul exprimat pentru alte afirmații, precum „În general, sunt mulțumit(ă) de mine” (91,4% față de 88,9%), „Uneori, cred că nu sunt bun(ă) de nimic” (49,6% față de 47,2%) sau „Adopt o atitudine/ părere pozitivă față de propria persoană” (81,4% față de 80,4%) înregistrează diferențe între 1 și 2 procente în cazul persoanelor care au declarat că nu au consumat niciodată față de cele care au menționat că au consumat cel puțin o dată, până la această vârstă, orice tip de drog considerat în analiză.

Grupul de egali

Conform literaturii de specialitate, manifestarea unui comportament de consum în cazul adolescenților este favorizată de existența acestuia în rândul grupului de egali. Această teorie a fost pusă în evidență și prin rezultatele obținute în cadrul studiului de față fiind identificate asocieri statistice semnificative ($p < 0,01$) pentru toate variabilele considerate în analiză (fumat, consum de alcool, stare de ebrietate, consum de cannabis, tranchilizante sau sedative fără prescripție medicală, ecstasy, inhalante în rândul prietenilor). Asocierea cu cea mai mare intensitate a fost observată în cazul consumului de cannabis menționat ca fiind prezent în rândul prietenilor de către 52,1% dintre adolescenții care au declarat că au consumat orice tip de drog ilegal cel puțin o dată până la această vârstă ($\phi = 0,256$; $p = 0,000$).

În cazul celorlalte categorii de droguri ilegale, comportamentul de consum de tranchilizante sau sedative fără prescripție medicală, ecstasy, substanțe inhalante este prezent la prieteni pentru aproximativ 1/5 (20,8% față de 79,2%; 23,4% față de 76,6%; 20% față de 80%) dintre respondenții care au declarat un consum experimental propriu al unui drog ilegal, asocierile statistice fiind de intensitate modestă ($p = 0,000$; $\phi = 0,168$, $\phi = 0,183$, $\phi = 0,191$).

În ceea ce privește frații sau surorile adolescenților, asocierile statistice dintre variabilele de consum sunt negative, intensitatea lor fiind slabă sau moderată și doar în cazul tutunului și alcoolului (fumat: $\phi = -0,082$; $p = 0,002$; consum alcool: $\phi = -0,080$; $p = 0,003$; stare de ebrietate: $\phi = -0,112$; $p = 0,000$). Putem concluziona faptul că, absența comportamentului de consum în rândul fraților se asociază cu absența consumului propriu al respondentului, constituindu-se astfel într-un important factor de protecție.

Tabel nr. 18: Distribuția respondenților în funcție de consumul experimental de droguri ilicite și consumul diferitelor substanțe în rândul prietenilor, ESPAD, 2011(%)

Prietenii tăi:		Consum de-a lungul vieții orice tip de drog		Total	Test de semnificație
		Nu	Da		
Fumează țigări	Nu	10,5	6,3	9,7	$\chi^2 (1) = 8.272$; $\phi (\phi) = 0,056$; $p = 0,004$
	Da	89,5	93,7	90,3	Asociere pozitivă de intensita-
Consumă băuturi alcoolice (bere, alcopop, vin, țârie)	Nu	9,2	5,1	8,4	$\chi^2 (1) = 9.220$; $\phi (\phi) = 0,059$; $p = 0,002$
	Da	90,8	94,9	91,6	Asociere pozitivă de intensita- te slabă
Se îmbată	Nu	24,7	12,9	22,4	$\chi^2 (1) = 32.395$; $\phi (\phi) = 0,111$; $p = 0,000$
	Da	75,3	87,1	77,6	Asociere pozitivă de intensita- te modestă
Fumează marijuana sau hașiș (iarbă, canabis)	Nu	77,2	47,9	71,6	$\chi^2 (1) = 172.680$; $\phi (\phi) = 0,256$; $p = 0,000$
	Da	22,8	52,1	28,4	Asociere pozitivă de intensita- te modestă
Consumă tranchilizante sau sedative (fără prescripția medicului)	Nu	92,2	79,2	89,7	$\chi^2 (1) = 75.948$; $\phi (\phi) = 0,168$; $p = 0,000$
	Da	7,8	20,8	10,3	Asociere pozitivă de intensita- te modestă
Consumă ecstasy	Nu	91,4	76,6	88,6	$\chi^2 (1) = 89.509$; $\phi (\phi) = 0,183$; $p = 0,000$
	Da	8,6	23,4	11,4	Asociere pozitivă de intensita-
Consumă substanțe inhalante	Nu	93,8	80,0	91,1	$\chi^2 (1) = 97.526$; $\phi (\phi) = 0,191$; $p = 0,000$
	Da	6,2	20,0	8,9	Asociere pozitivă de intensita- te modestă

Sursa: ANA

Tabel nr. 19: Distribuția respondenților în funcție de consumul experimental de droguri ilicite și consumul diferitelor substanțe în rândul fraților, ESPAD, 2011 (%)

Vreunul dintre frații sau surorile tale mai mari.....:		Consum de-a lungul vieții orice tip de drog		Total	Test de semnificație
		Nu	Da		
Fumează țigări	Da	26,6	36,3	28,3	$\chi^2 (1) = 9.515$; $\phi (\phi) = -0.082$; $p = 0,002$ Asociere negativă de intensitate slabă
	Nu	73,4	63,7	71,7	
Consumă băuturi alcoolice (bere, alcopop, vin, țărnie)	Da	31,5	41,6	33,3	$\chi^2 (1) = 8.985$; $\phi (\phi) = -0.080$; $p = 0,003$ Asociere negativă de intensitate slabă
	Nu	68,5	58,4	66,7	
Se îmbată	Da	13,3	24,0	15,1	$\chi^2 (1) = 17.592$; $\phi (\phi) = -0.112$; $p = 0,000$ Asociere negativă de intensitate modestă
	Nu	86,7	76,0	84,9	
Fumează marijuana sau hașiș (iarbă, canabis)	Da	5,3	5,2	5,2	
	Nu	94,7	94,8	94,8	
Consumă tranchilizante sau sedative (fără prescripția medicului)	Da	4,5	3,3	4,3	
	Nu	95,5	96,7	95,7	
Consumă ecstasy	Da	4,6	2,9	4,3	
	Nu	95,4	97,1	95,7	
Consumă substanțe inhalante	Da	5,0	4,2	4,9	
	Nu	95,0	95,8	95,1	

Sursa: ANA

Comportamentul de consum al unor substanțe ilegale, precum cannabis, tranchilizante sau sedative fără prescripție medicală, ecstasy sau substanțe inhalante este prezent în cazul a aproximativ 5% dintre frații sau surorile adolescenților participanți la studiu (5,2%; 4,3%; 4,3%; 4,9%).

8. TENDINȚE

LA NIVEL NAȚIONAL

Analiza comparativă a rezultatelor studiilor ESPAD efectuate în România în rândul elevilor de 16 ani, în anii 1999, 2003, 2007 și 2011, a permis identificarea următoarelor modele (pattern-uri):

SCĂDERI

- Comparativ cu rezultatele studiului realizat în anul 2007, se observă o scădere a prevalenței de-a lungul vieții a consumului de tranchilizante sau sedative, administrate fără prescripție medicală, de la 4,1% în 2007, la 3,1% în 2011.
- De asemenea, scade consumul de alcool cu pastile (de la 4,4% în 2007, la 3,2% în 2011).

Tabel nr. 20: Evoluția consumului de droguri de-a lungul vieții, pe tipuri de droguri, % (ESPAD 1999, 2003, 2007, 2011)

	1999	2003	2007	2011
SNPP				5,3
Droguri injectabile		0,3	0,7	0,8
Ciuperci halucinogene		0,2	0,2	1
Tranchilizante/sedative/FPM	5	6	4	3,1
GHB			0,3	0,9
Inhalante	1	2	4	7,2
Cannabis/hașis	1	3	4	7,2
Ecstasy	0	1	1	2
LSD sau alte halucinogene		0,3	1	2,1
Crack			0,3	0,9
Cocaină		0,7	1,5	2
Amfetamină		0,4	0,6	1,7
Heroină			0,3	1,1

Sursa: ANA

CREȘTERI

- Față de studiul anterior, se remarcă o creștere a prevalenței consumului de droguri ilicite, tranchilizante și sedative de-a lungul vieții – 15,6% în 2011, comparativ cu 14,5% în anul 2007.
- Cu excepția celor două scăderi menționate anterior, pentru toate celelalte substanțe psihoactive analizate, s-au înregistrat prevalențe mai ridicate pentru consumul experimental de:
 - canabis - de la 3,5% în 2007, la 7,2%, în 2011;
 - inhalante - de la 4,1% în 2007, la 7,2% în 2011;
 - ecstasy – de la 1,2% în anul 2007, la 2,0% în 2011;
 - cocaină – de la 1,5% în anul 2007, la 2% în 2011;
 - amfetamine - de la 0,6% în 2007, la 1,7% în 2011;
 - LSD sau alte halucinogene - de la 1% în 2007, la 2,1% în 2011;
 - ciuperci halucinogene - de la 0,2% în 2007, la 1% în 2011;
 - heroina – de la 0,3% în 2007, la 1,1% în 2011;
 - droguri injectabile – de la 0,7% în anul 2007, la 0,8% în 2011.

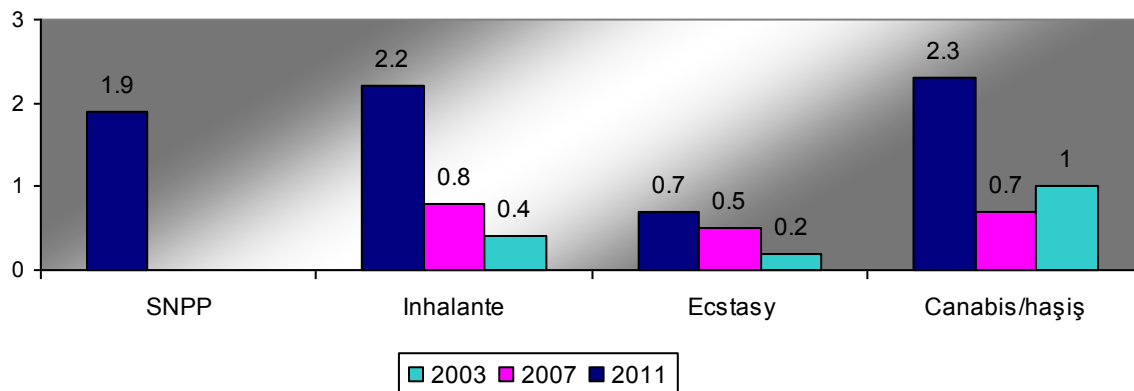
Tabel nr. 21: Evoluția consumului recent de droguri, pe tipuri de droguri, % (ESPAD 2003, 2007, 2011)

	2003	2007	2011
Canabis/hașiș	1,5	1,9	5,6
Inhalante	0,4	1,8	4,2
Ecstasy	0,2	0,6	1,4
SNPP			4,2

Sursa: ANA

- Totodată, se înregistrează prevalențe mai mari pentru consumul recent în cazul tuturor substanțelor psihoactive analizate, după cum urmează:
 - orice drog ilicit: de la 3,7% în 2007, la 9,8% în 2011;
 - canabis - de la 1,9% în 2007, la 5,6%, în 2011;
 - inhalante - de la 1,8% în 2007, la 4,2% în 2011;
 - ecstasy – de la 0,6% în anul 2007, la 1,4% în 2011;

Grafic nr. 7: Evoluția consumului actual de droguri, pe tipuri de droguri, % (ESPAD 2003, 2007, 2011)

Sursa: ANA

- În ceea ce privește consumul actual se constată, de asemenea, creșteri ale prevalențelor pentru toate substanțele psihoactive analizate, și anume:
 - orice drog ilicit - 4,5 % în 2011, față de 1,6% în anul 2007
 - canabis/ hașiș - 2,3% în 2011, față de 0,7% în anul 2007
 - inhalante - 2,2% în 2011, față de 0,8% în anul 2007
 - ecstasy - 0,7% în 2011, față de 0,5% în anul 2007.

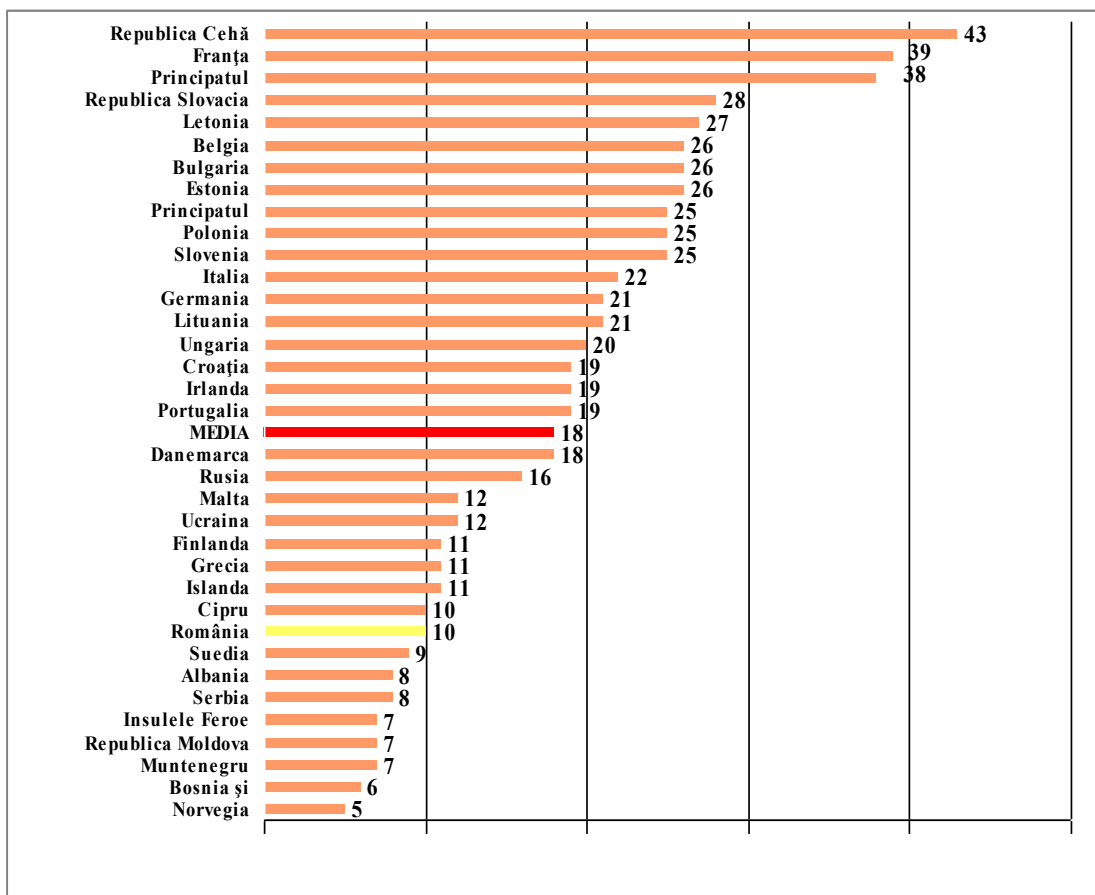
LA NIVEL EUROPEAN

Comparația dintre rezultatele studiului ESPAD 2011 înregistrate la nivel european, cu cele înregistrate la nivel național va avea în vedere următoarele considerente:

- se vor analiza valori numerice rotunjite (fără zecimale);
- în categoria orice drog ilicit vor fi incluse: canabis, ecstasy, cocaină, crack, amfetamine, LSD sau alte halucinogene, heroină, GHB.

În 2011, la nivel european, proporția de elevi care au încercat cel puțin o dată în viață droguri ilicite variază într-o măsură semnificativă, de la 5% în Norvegia, la aproape jumătate (43%) din populația de elevi de 16 ani din Republica Cehă. Tendința înregistrată pentru această variabilă între anii 2007 și 2011 indică o creștere semnificativă statistic în 11 țări, o scădere semnificativă în șapte și o situație mai mult sau mai puțin stabilă în 14. Cea mai mare creștere este de remarcat pentru Monaco (până la 9 puncte procentuale) și cea mai mare scădere se regăsește în Federația Rusă (11 puncte procentuale).

Grafic nr. 8: Prevalența consumului de droguri de-a lungul vieții, comparație România – Țări europene participante

Sursa: ANA

Ținând cont de cele menționate mai sus, rezultatele studiului național din cadrul ESPAD 2011, plasează România între ultimele 10 state europene, ca nivel al prevalenței consumului oricărui tip de drog ilicit cel puțin o dată în viață în rândul elevilor de 16 ani, țara noastră situându-se cu 8 procente sub media europeană înregistrată (18%).

Pentru toate tipurile de droguri ilicite, România se situează sub valorile medii europene.

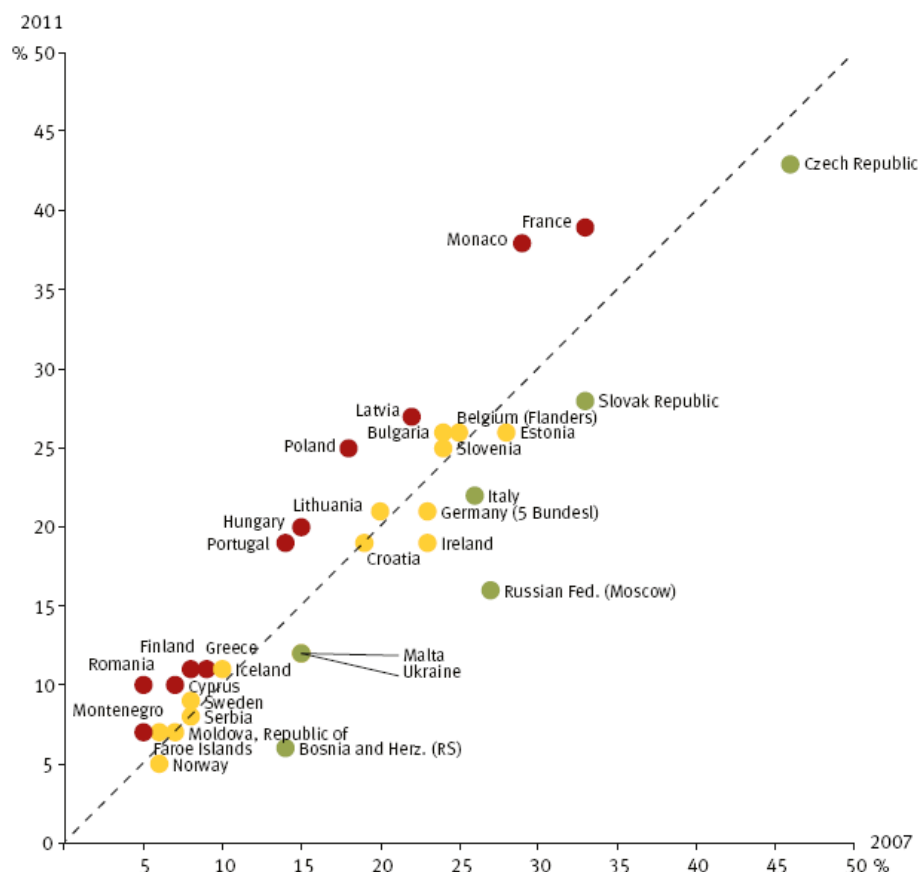
Potrivit Raportului ESPAD 2011, comparativ cu studiul anterior, România se numără printre cele 11 state europene, care înregistrează creșteri semnificative ale consumului de droguri ilicite în rândul elevilor de 16 ani, alături de: Franța, Monaco, Letonia, Polonia, Ungaria, Portugalia, Finlanda, Grecia, Cipru și Muntenegru.

Alte 14 state europene mențin la un nivel constant prevalența consumului de droguri

ilicite în rândul elevilor, în timp ce în 7 state europene se înregistrează scăderi ale consumului.

Potrivit studiului ESPAD, în niciunul din cazuri nu există un tipar geografic anume, și atât creșterile cât și scăderile, pot fi observate deopotrivă în țările cu prevalență mare, cât și în țările cu prevalență mică.

Grafic nr. 9: Evoluția prevalenței consumului de droguri de-a lungul vieții, între anii 2007 – 2011, la nivel european

Notă: Culoarea roșu reprezintă creștere semnificativă, culoarea galbenă – fără schimbare, culoarea verde – descreștere semnificativă

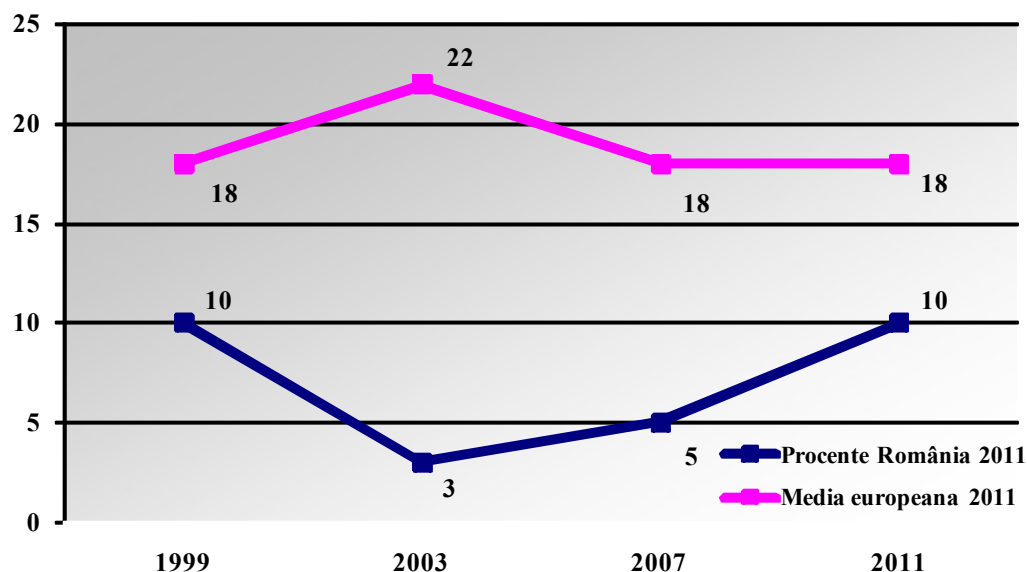
Sursa: Raportul ESPAD 2011, pag. 134

La nivel european, proporția medie a elevilor care au încercat droguri ilegale a început să crească în 1995, de la 11%, ajungând în 1999, la 17%, iar în 2003, la 20%. Apoi, în 2007, cifra a scăzut ușor la 18%, iar în 2011 rămâne la același nivel.

În schimb, tendința prevalenței de-a lungul vieții a consumului de droguri ilicite în rândul elevilor din România urmează o evoluție inversă celei europene, scăzând în 2003, de la 10% (1999), la 3%, ca mai apoi să crească în 2007, la 5%, iar în 2011,

atingând valoarea de 10%.

Grafic nr. 10: Evoluția prevalenței consumului de droguri de-a lungul vieții, comparație România – media europeană

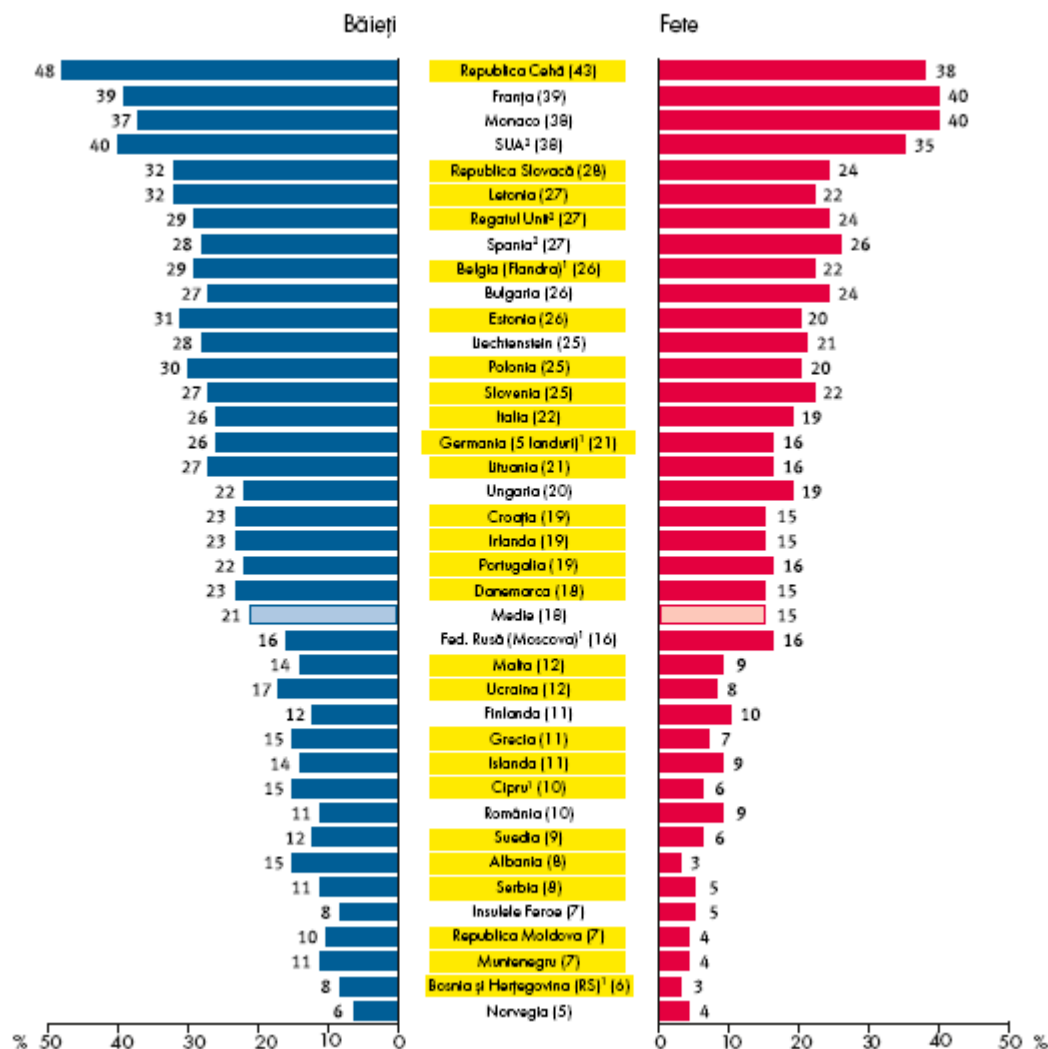

Sursa: ANA

Din punct de vedere al distribuției pe sexe, la nivel european, tendința de creștere manifestată între 1995 și 2003 se remarcă atât în rândul băieților, cât și al fetelor, chiar dacă cifrele medii continuă să fie mai mari în rândul elevilor de sex masculin. În medie, 21% din băieți și 15% din fete au încercat droguri ilicite cel puțin o dată în viață, potrivit anchetei europene din 2011. În toate anchetele s-a observat că băieții au avut în mod evident o probabilitate mai mare să fi făcut acest lucru; în cadrul ultimului val.

În ceea ce privește România, aceasta se află printre puținele statele cuprinse în studiu care nu mai înregistrează diferențe între fete și băieți în ceea ce privește prevalența consumului de droguri de-a lungul vieții: 11% în rândul băieților, respectiv 9% în rândul fetelor.

Grafic nr. 11: Consumul de droguri ilicite de-a lungul vieții, pe sexe, la nivelul țărilor participante în studiul ESPAD 2011, %

Sursa: Rezumatul Raportul ESPAD 2011, pag. 14

Consumul experimental de droguri, pe tipuri de droguri

La nivel european, canabisul este de departe drogul ilicit cel mai frecvent consumat. În medie, faptul de a încerca pe parcursul vieții un drog a fost raportat de mai mulți băieți decât fete, și anume 19% față de 14%, în 2011, cifrele fiind semnificativ mai mari în rândul băieților în 27 de țări. Potrivit raportului ESPAD, există un decalaj imens între țările care ocupă primele locuri - Republica Cehă (42% în 2011), Franța și Monaco (aproximativ 38% fiecare) - și cele care ocupă ultimele locuri - Albania, Bosnia și Herțegovina (Republica Srpska), Insulele Feroe, Republica Moldova, Muntenegru și

Norvegia (4-5% fiecare). Între 2007 și 2011, proporția elevilor care au încercat canabis a crescut în mod semnificativ în unsprezece țări și a scăzut în cinci țări. Cele mai evidente creșteri s-au înregistrat în Franța și Monaco (8-9 puncte procentuale) în timp ce scăderea cea mai mare s-a înregistrat în Federația Rusă (Moscova) (11 puncte procentuale).

În România, prevalența consumului de canabis cel puțin o dată în viață indică o creștere a acestui tip de consum, atingând în 2011 valoarea de 7% (față de 17% - media europeană).

În ceea ce privește consumul de inhalante la nivelul țărilor participante, de-a lungul anilor, de la prima anchetă din 1995, ratele de prevalență a consumului de-a lungul vieții nu au suferit modificări foarte mari până în 2007, cu medii la nivel agregat de 8-9%. Dacă la anchetele anterioare, băieții prezentau procentaje cu 1-2 puncte mai mari decât fetele, dar în 2011 ambele sexe au raportat aceeași proporție (10%). Între anii 2007-2011, în 15 țări se observă o creștere semnificativă în ceea ce privește prevalența pe parcursul vieții a substanțelor inhalante, în timp ce în șapte țări s-a produs o scădere semnificativă. La nivel național, evoluția consumului de inhalante coincide cu cea a mediei europene.

După canabis, ecstasy - împreună cu amfetaminele - se plasează pe locul al doilea în clasamentul celor mai frecvent experimentate droguri ilicite. În medie, 3% dintre repondenții studiului ESPAD au folosit ecstasy cel puțin o dată. În rândul țărilor ESPAD din Europa întâlnim o prevalență de peste 4%, dar cea mai mare prevalență a consumului de ecstasy în rândul elevilor este în Statele Unite, unde 7% au declarat că au folosit ecstasy.

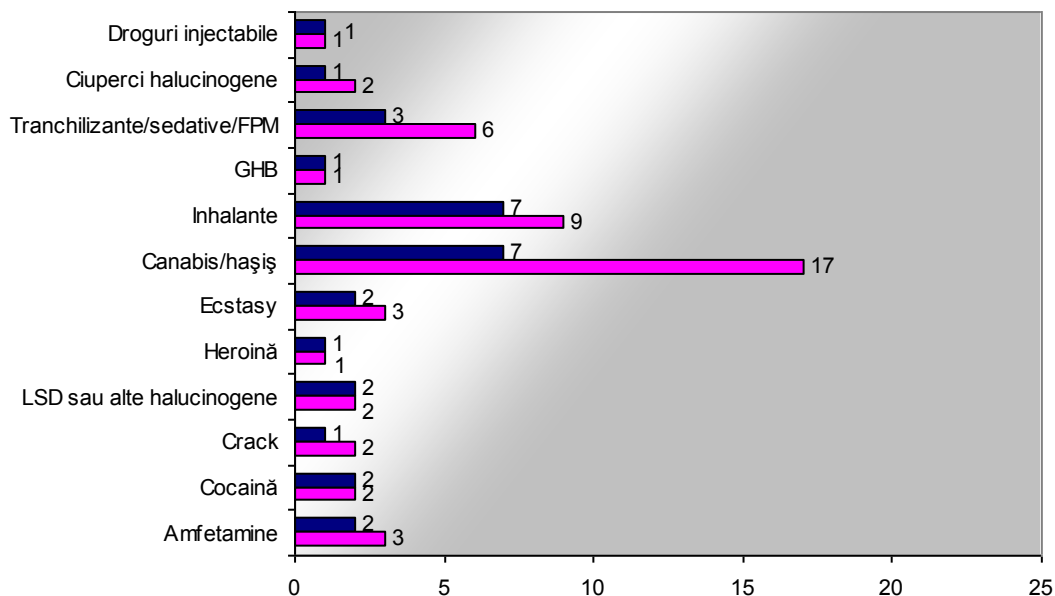
În România, consumul experimental de ecstasy se situează cu un procent sub media europeană (2% față de 3% media europeană).

Evoluția consumului pe parcursul vieții de tranchilizante sau sedative fără prescripție medicală a fost destul de stabilă între 1995 și 2011, chiar dacă s-au observat creșteri semnificative între 2007 și 2011 în trei țări și scăderi în șapte țări.

Cel mai frecvent, acest tip de consum este raportat în Lituania, Monaco și Polonia - unde aproximativ 14 % din elevi au indicat un astfel de consum în cadrul anchetei din 2011, în timp ce nivelurile cele mai scăzute sunt raportate de elevii din Insulele Feroe, Germania (cinci landuri), Liechtenstein, Republica Moldova, Federația Rusă (Moscova) și Ucraina (2%).

În România, consumul de tranchilizante/ sedative fără prescripție medicală este întâlnit la 3% din populația școlară cu vârsta de 16 ani din România și se află la jumătatea mediei europene (6%).

Grafic nr. 12: Prevalența consumului de droguri de-a lungul vieții, comparație România – media europeană, pe tipuri de droguri

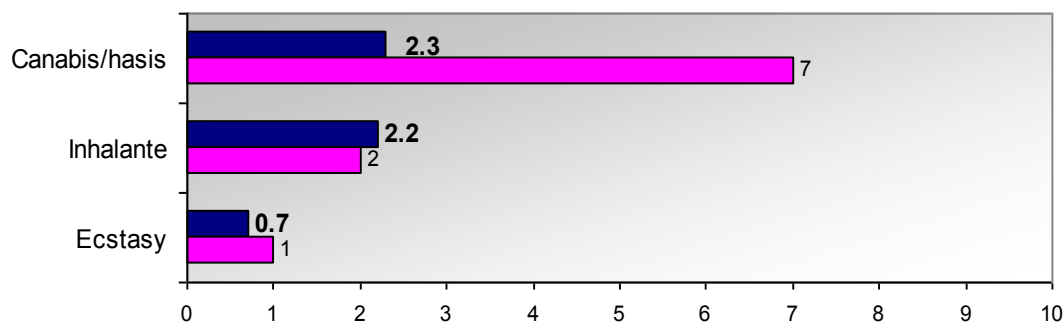

Sursa: ANA

Consumul recent de droguri, pe tipuri de droguri

În context european, consumul estimat de canabis/ hașiș în ultimul an se află sub jumătatea mediei europene (în valoare de 13%), iar cel de substanțe inhalante (4%) și ecstasy (1%) se situează cu 1 procent sub media europeană.

Grafic nr. 13: Prevalența consumului recent de droguri, pe tipuri de droguri, comparație România – media europeană

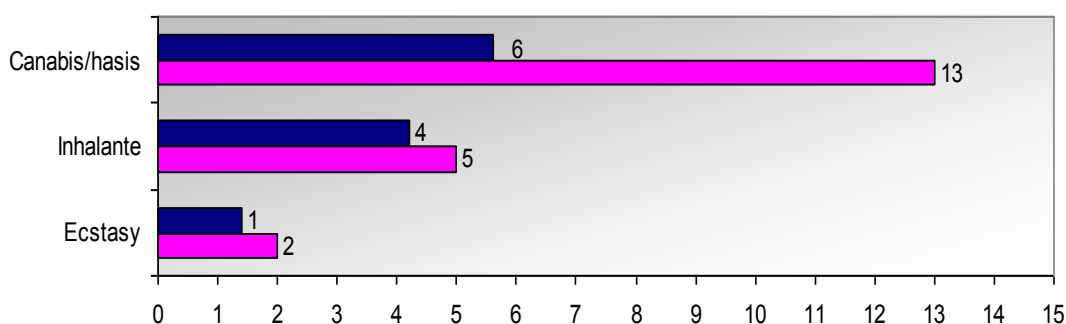
Sursa: ANA

Consumul actual de droguri, pe tipuri de droguri

Prevalența consumului de inhalante și cea a consumului de ecstasy în ultima lună, se plasează la nivelul mediei europene stabilite pentru cele două tipuri de droguri: 2% - inhalante, 1% - ecstasy.

În cazul prevalenței consumului recent de cannabis/ hașiș, se remarcă la nivel național o valoare de trei ori mai mică decât media europeană (2% față de 7%).

Grafic nr. 14: Prevalența consumului actual de droguri, pe tipuri de droguri, comparație România – media europeană

Sursa: ANA

9. CONCLUZII

- Cele mai mari creșteri au fost înregistrate în cazul prevalenței consumului de cannabis/ hașiș, de substanțe inhalante și amfetamine.
- Prevalențele consumului de SNPP cel puțin o dată în viață, în ultimul an și în ultima lună plasează aceste substanțe printre cele mai consumate droguri în rândul elevilor de 16 ani din România, alături de cannabis/ hașiș și substanțe inhalante. Se remarcă o diferență foarte mică între consumul de SNPP de-a lungul vieții, cel actual și cel recent.
- Din punct de vedere al distribuției pe sexe, România se află printre puținele state cuprinse în studiu care nu mai înregistrează diferențe între fete și băieți în ceea ce privește prevalența consumului de cannabis/ hașiș, atât de-a lungul vieții (alături de Franța), cât și în ultima lună (alături de Federația Rusă și Bulgaria).
- 13,6% dintre respondenții, care au declarat inițierea consumului de droguri la vârsta de 13 ani sau mai devreme, au debutat în consumul de droguri cu SNPP.
- Pentru prima dată în cadrul studiilor ESPAD, se înregistrează debut precoce al consumului de cannabis/ hașiș în rândul elevilor de 16 ani din România.

- Majoritatea respondenților (66,3%-70,6%) consideră că un consum regulat, indiferent de drog, implică un risc crescut asupra sănătății. În schimb, consumul experimental de droguri este considerat de respondenți ca având efecte negative în proporții mai mici, care variază de la 28% (pentru consumul de SNPP), la 46,1% (canabis).
- Adolescenții care au declarat consum de droguri provin într-o proporție mai mare din părinți cu nivel educațional superior, în cazul a 27,2% dintre ei tații au studii postliceale sau superioare și pentru 30,2%, mamele au studii postliceale sau superioare.
- O situație economică familială bună, precum și anturajul favorizează comportamentul de consum experimental de droguri al adolescenților.
- Există o asociere statistic semnificativă între producerea unor evenimente de tipul accidente, spitalizare, conflicte fizice, probleme cu poliția și comportamentul de consum al adolescenților
- Procentul relativ scăzut al elevilor care asociază un risc crescut pentru consumul de SNPP o dată/ de două ori sau ocazional/ rareori, comparativ cu percepția asupra riscurilor asociate consumului celorlalte droguri analizate în cadrul studiului (canabis/ hașiș, amfetamine și ecstasy), poate determina un comportament mai permisiv în rândul adolescenților în experimentarea acestor tipuri de substanțe.
- Prezența consumului de astfel de substanțe în cercul de prieteni și/ sau în familie constituie factori de risc pentru debutul consumului propriu de SNPP, cu atât mai mult cu cât s-a observat că acest tip de consum constituie o activitate desfășurată predominant în grup.

10. LISTĂ GRAFICE ȘI TABELE

Grafic nr. 1	Prevalența consumului de droguri de-a lungul vieții, pe tipuri de droguri, % (ESPAD 2011)
Grafic nr. 2	Prevalența consumului de droguri de-a lungul vieții, pe tipuri de droguri și sexe, % (ESPAD 2011)
Grafic nr. 3	Prevalența consumului recent de droguri, pe tipuri de droguri, % (ESPAD 2011)
Grafic nr. 4	Prevalența consumului recent de droguri, pe tipuri de droguri și sexe, % (ESPAD 2011)
Grafic nr. 5	Prevalența consumului actual de droguri, pe tipuri de droguri, % (ESPAD 2011)
Grafic nr. 6	Prevalența consumului actual de droguri, pe tipuri de droguri și sexe, % (ESPAD 2011)
Grafic nr. 7	Evoluția consumului actual de droguri, pe tipuri de droguri, % (ESPAD 2003, 2007, 2011)
Grafic nr. 8	Prevalența consumului de droguri de-a lungul vieții, comparație România – Țări europene participante
Grafic nr. 9	Evoluția prevalenței consumului de droguri de-a lungul vieții, între anii 2007 – 2011, la nivel european
Grafic nr. 10	Evoluția prevalenței consumului de droguri de-a lungul vieții, comparație România – media europeană
Grafic nr. 11	Consumul de droguri ilicite de-a lungul vieții, pe sexe, la nivelul țărilor participante în studiul ESPAD 2011, %
Grafic nr. 12	Prevalența consumului de droguri de-a lungul vieții, comparație România – media europeană, pe tipuri de droguri
Grafic nr. 13	Prevalența consumului recent de droguri, pe tipuri de droguri, comparație România – media europeană
Grafic nr. 14	Prevalența consumului actual de droguri, pe tipuri de droguri, comparație România – media europeană

Tabel nr. 1	Debutul precoce în consum (la vârsta de 13 ani sau mai devreme) în rândul elevilor de 16 ani, în funcție de sexul respondentului și drog, % (ESPAD 2011)
Tabel nr. 2	Debutul precoce (la vârsta de 13 ani sau mai devreme) în rândul consumatorilor declarați, în funcție de sexul respondentului și drog, % (ESPAD 2011)
Tabel nr. 3	Percepția unui risc ridicat asociat consumului de droguri, în rândul adolescenților de 16 ani, pe tipuri de droguri, % (ESPAD 2011)
Tabel nr. 4	Motivația consumului în opinia adolescenților care au consumat, pe tipuri de droguri, % (ESPAD 2011)
Tabel nr. 5	Distribuția respondenților în funcție de aprecierea dificultății cu care ar putea procura unele droguri ESPAD, 2011(%)
Tabel nr. 6	Distribuția respondenților în funcție de aprecierea dificultății (da/nu) cu care ar putea procura unele droguri ESPAD, 2011(%)
Tabel nr. 7	Distribuția respondenților în funcție de locul unde ar putea procura unele droguri ESPAD, 2011(%)
Tabel nr. 8	Distribuția respondenților în funcție de consumul experimental de droguri ilicite și sex, ESPAD, 2011
Tabel nr. 9	Distribuția respondenților în funcție de consumul experimental de droguri ilicite și nivelul educațional al părinților, ESPAD, 2011 (%)
Tabel nr. 10	Distribuția respondenților în funcție de consumul experimental de droguri ilicite și situația economică a familiei, ESPAD, 2011(%)
Tabel nr. 11	Distribuția respondenților în funcție de consumul experimental de droguri ilicite și relațiile cu cei apropiați, ESPAD, 2011(%)
Tabel nr. 12	Distribuția respondenților în funcție de consumul experimental de droguri ilicite și problemele întâmpinate în ultimul an, ESPAD, 2011(%)
Tabel nr. 13	Distribuția respondenților în funcție de consumul experimental de droguri ilicite și relațiile cu cei apropiați, ESPAD, 2011(%)
Tabel nr. 14	Distribuția respondenților în funcție de consumul experimental de droguri ilicite și performanțele școlare, ESPAD, 2011(%)
Tabel nr. 15	Distribuția respondenților în funcție de consumul experimental de droguri ilicite și absențele de la școală, ESPAD, 2011(%)
Tabel nr. 16	Distribuția respondenților în funcție de consumul experimental de droguri ilicite și petrecerea timpului liber, ESPAD, 2011(%)
Tabel nr. 17	Distribuția respondenților în funcție de consumul experimental de droguri ilicite și scala stimei de sine, ESPAD, 2011(%)
Tabel nr. 18	Distribuția respondenților în funcție de consumul experimental de droguri ilicite și consumul diferitelor substanțe în rândul prietenilor, ESPAD, 2011(%)
Tabel nr. 19	Distribuția respondenților în funcție de consumul experimental de droguri ilicite și consumul diferitelor substanțe în rândul fraților, ESPAD, 2011(%)
Tabel nr. 20	Evoluția consumului de droguri de-a lungul vieții, pe tipuri de droguri, % (ESPAD 1999, 2003, 2007, 2011)
Tabel nr. 21	Evoluția consumului recent de droguri, pe tipuri de droguri, % (ESPAD 2003, 2007, 2011)

11. BIBLIOGRAFIE

- ANA (Agenția Națională Antidrog). (2000) - Raport Național privind problematica drogurilor în România în anul 1999
- ANA (Agenția Națională Antidrog) (2003) - Raportul de evaluare a fenomenului drogurilor în România – 2002
- ANA (Agenția Națională Antidrog) (2003) - Raportul de evaluare a fenomenului drogurilor în România
- ANA (Agenția Națională Antidrog) (2003) - Raportul de evaluare, România – 2002
- ANA (Agenția Națională Antidrog) (2004) - Situația în domeniul drogurilor – 2003
- ANA (Agenția Națională Antidrog) (2008) - Prevalența consumului de droguri în România – Studiu în populația generală 2007. Raport studiu.
- ANA (Agenția Națională Antidrog) (2008) - Raport Național privind situația drogurilor în România - 2007
- ANA (Agenția Națională Antidrog) (2009) - Raport Național privind situația drogurilor în România - 2008
- ANA (Agenția Națională Antidrog) (2010) - Raport Național privind situația drogurilor în România - 2009
- ANA (Agenția Națională Antidrog) (2010) - Raport Național privind situația drogurilor în România – 2009
- ANA (Agenția Națională Antidrog) (2011) - Raport Național privind situația drogurilor în România – 2010
- ANA (Agenția Națională Antidrog) (2011) - Raport Național privind situația drogurilor în România – 2011
- Hibell B, Andersson B, Bjarnason T, Kokkevi A, Morgan M and Narusk A (1997). The 1995 ESPAD Report. Alcohol and Other Drug Use Among Students in 26 European Countries. The Swedish Council for Information on Alcohol and Other Drugs, Stockholm, Sweden.
- Hibell B, Andersson B, Ahlström S, Balakieva O, Bjarnason T, Kokkevi A and Morgan M (2000). The 1999 ESPAD Report. Alcohol and Other Drug Use Among Students in 30 European Countries. The Swedish Council for Information on Alcohol and Other Drugs, Stockholm, Sweden.
- Hibell B, Andersson B, Bjarnason T, Ahlström S, Balakieva O, Kokkevi A and Morgan M (2004). The ESPAD Report 2003. Alcohol and Other Drug Use Among Students in 35 European Countries. The Swedish Council for Information on Alcohol and Other Drugs, Stockholm, Sweden.
- Hibell B, Guttormsson U, Ahlström S, Balakieva O, Bjarnason T, Kokkevi A and Morgan M (2009). The 2007 ESPAD Report. Substance Use Among Students in 35 European Countries. The Swedish Council for Information on Alcohol and Other Drugs, Stockholm, Sweden.
- Hibell Björn, Guttormsson Ulf, Ahlström Salme, Balakieva Olga, Bjarnason Thoroddur, Kokkevi Anna, Kraus Ludwig (2012). The 2011 ESPAD Report. Substance Use Among Students in 36 European Countries. The Swedish Council for Information on Alcohol and Other Drugs, Stockholm, Sweden
- EMCDDA (2012) – Rezumat Raportul ESPAD pe 2011 - Consumul de substanțe în rândul elevilor din 36 de țări europene, Luxemburg, Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, 2012

